

**UCHWAŁA NR XLIV/807/2023
RADY GMINY STĘŻYCA**

z dnia 24 października 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężyca na lata 2023-2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 16b oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), Rada Gminy Stężyca uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężyca na lata 2023-2029 w brzmieniu jak w załączniku stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stężyca.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Stężyca

Stefan Literski

Załącznik do uchwały Nr XLIV/807/2023
Rady Gminy Stężyca
z dnia 24 października 2023 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STĘŻYCA
na lata 2023-2029**

Stężyca 2023

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1. Merytoryczne opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	5
1.1. Podstawa prawna Strategii	5
1.1.1. Dokumenty krajowe	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	5
Rozdział 2. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie	7
2.1 Struktura wiekowa ludności.....	7
2.2 Pomoc społeczna.....	8
2.3 Niepełnosprawność i długotrwałe choroby.....	11
2.4 Bezradność opiekuńczo-wychowawcza.....	13
2.5 Dzieci i młodzież w edukacji i w społeczeństwie.....	14
2.6 Bezrobocie.....	15
2.7 Uzależnienia.....	16
2.8 Przemoc domowa.....	17
2.9 Osoby starsze	20
Rozdział 3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu ankietowym.....	22
3.1 Metodologia i opis badań.....	22
3.2 Wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.....	23
3.3 Analiza SWOT.....	42
Rozdział 4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stężycza na lata 2023-2029.....	45
4.1 Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania	45
4.2 Cele strategiczne i kierunki działań.....	45
4.3 Monitoring i ewaluacja.....	49
4.4 Źródła finansowania.....	50

WSTĘP

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie" ¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywania rozwoju społecznego i gospodarczego. Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

Aby uporządkować prace nad strategią wytyczono główne obszary życia społecznego. Problemy społeczne jakie występują w gminie Stężyca w Strategii zostały zdiagnozowane przez Zespół powołany ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężyca na lata 2023-2029 we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami współdziałającymi na rzecz lokalnej polityki społecznej na podstawie dokumentów, badań ankietowych oraz analizy SWOT.

W skład powołanego Zespołu weszły następujące osoby:

1. Alicja Sadowska - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy,
2. Elżbieta Zarach – starszy specjalista pracy socjalnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy,
3. Ewa Racka - specjalista pracy socjalnej w Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy,
4. Wojciech Cybula – pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
5. Maria Lepak – specjalista pracy socjalnej w Domu Pomocy Społecznej w Stężycy,
6. Olina Jakubek – pedagog w Zespole Kształcenia i Wychowania w Stężycy,
7. Mateusz Przychodny – dzielnicowy Posterunku Policji w Stężycy,
8. Maria Birr – reprezentant organizacji pozarządowych, Stowarzyszenie „Kaszubianki” z Kamienicy Szlacheckiej,
9. Kazimierz Walkusz – reprezentant Gminy Stężyca w powiatowej Radzie Seniorów

W procesie tworzenia gminnej strategii przeprowadzono następujące działania:

- diagnoza i identyfikacja podstawowych problemów społecznych w Gminie Stężyca we współpracy z mieszkańcami gminy,
- konsultacje z mieszkańcami, organizacjami i instytucjami silnych i słabych stron polityki społecznej (SWOT),
- ustalenie celów strategicznych, szczegółowych i zadań niezbędnych do realizacji, harmonogramu oraz monitoringu.

Rozdział 1. MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stężyca na lata 2023-2029 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Stężyca na lata 2023- 2029 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu z perspektywą do 2030

1.1.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężyca na lata 2023- 2029 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
- Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030
- Strategia Gminy Stężyca

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, były te, które regulują podstawy polityki społecznej , jako niezbędne do opracowania strategii, a przede wszystkim:

- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o pomocy społecznej,

- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o ekonomii społecznej,
- ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze gminy, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA STANU SPOŁECZNEGO W GMINIE STĘŻYCA

Gmina Stężyca leży na Pojezierzu Kaszubskim w województwie pomorskim, w powiecie kartuskim. Jej obszar wynosi ponad 16 032 ha . Strukturę administracyjną gminy tworzy 18 sołectw.

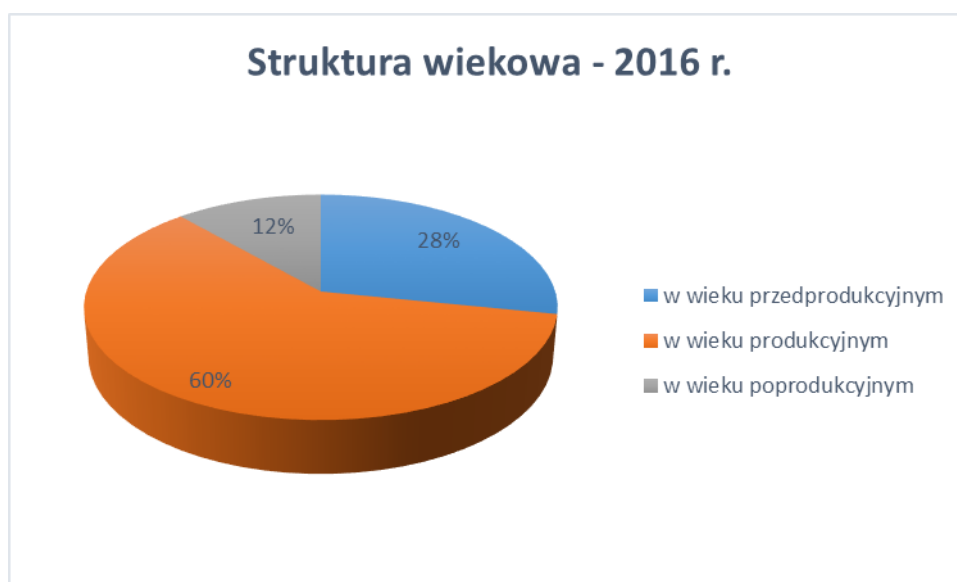
2.1 STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

Gminę Stężyca na dzień 31.12.2022 roku ze względu na strukturę wiekową zamieszkiwało 11 195 mieszkańców, z czego 49,8% stanowiły kobiety, a 50,2% mężczyźni. Pod względem gospodarczo- społecznym ludność kształtowała się:

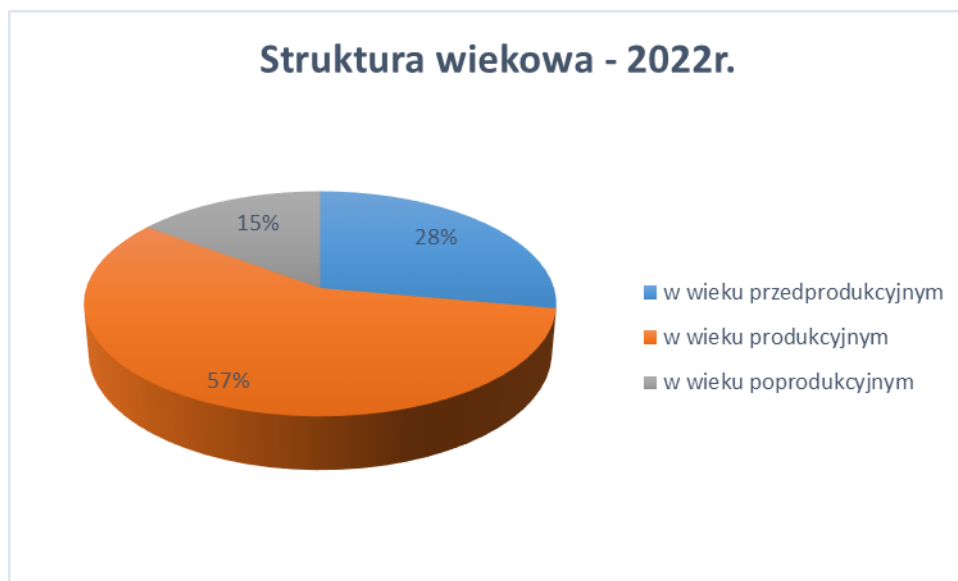
- w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia.) – 3120 osób
- w wieku produkcyjnym – 6418 osób,
- w wieku poprodukcyjnym – 1657 osób.

Dla porównania na dzień 31.12.2016 roku naszą gminę zamieszkiwało:

- w wieku przedprodukcyjnym (do 18 r.ż.) – 2.865 osób,
- w wieku produkcyjnym – 6.133 osób,
- w wieku poprodukcyjnym – 1.168 osób.

źródło: dane GUS

Nasza gmina ma przyrost naturalny - w 2022 urodziło się 151 dzieci, a na 1000 ludności gminy Stężyca przypada 7,38 zgonów. Jest to mniej od wartości średniej dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Gmina Stężyca należy do gmin rolniczo- turystycznych. Większa część gminy znajduje się na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Gmina posiada nie tylko olbrzymie walory przyrodnicze, wypoczynkowe, ale z biegiem lat stała się jest również idealnym terenem dla rozwoju działalności gospodarczej i usługowej dla mieszkańców i licznych gości. Bliskość kolei i tras krajowych stwarza warunki do rozwoju przemysłu i miejsc pracy. Na obszarze gminy znajduje się ponad 700 podmiotów gospodarczych (liczba ta stale zmienia się), podmioty publiczne i niepubliczne działające w sferze społecznej, w tym: 5 szkół, 6 przedszkoli, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 2 Domy Pomocy Społecznej w Stężycy i Łosienicach, Środowiskowy Dom Samopomocy w Stężycy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny, jak również Przychodnie Zdrowia publiczne oraz niepubliczne, gabinety rehabilitacyjne, stomatologiczne. Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z wielu atrakcji sportowo-rekreacyjno-turystycznych, a także kulturalnych, w tym z Gminnej Biblioteki Publicznej ze strefą kulturalną.

2.2 POMOC SPOŁECZNA

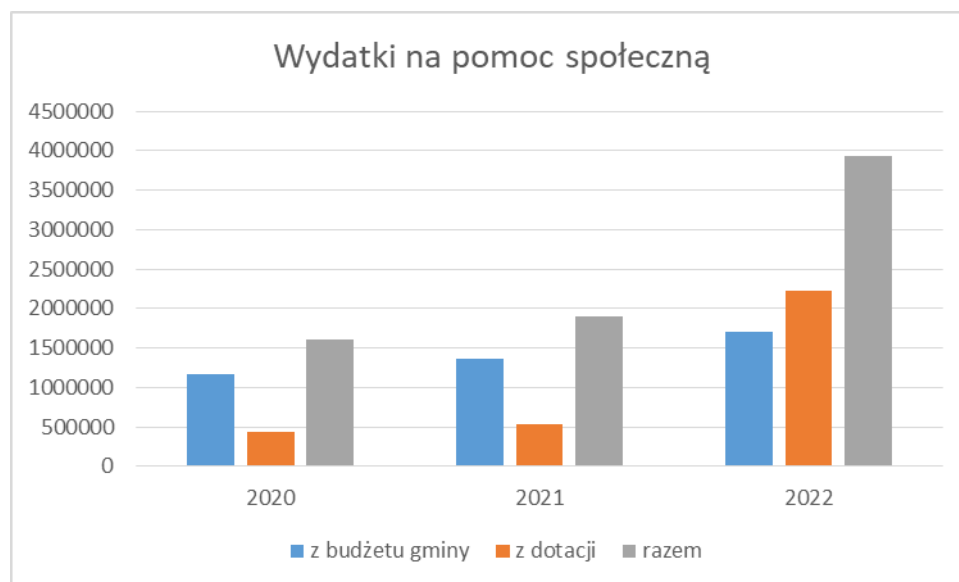
Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Stężyca realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy. Ośrodek realizuje zadania własne gminy z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, wspieraniu rodziny, lokalnych

uchwał Rady Gminy w Stężycy i zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej dotyczące pomocy społecznej.

Całkowita wielkość wydatków przeznaczonych na udzielenie świadczeń z pomocy społecznej w latach 2020-2022 przedstawiała się następująco:

	2020	2021	2022
Wielkość wydatków ogółem	1 614 058,57 zł	1 902 480,44 zł	3 924 733,39 zł
z tego: wielkość środków z budżetu gminy	1 172 544,60 zł	1 369 496,35 zł	1 698 516,44 zł
wielkość środków z budżetu państwa (dotacja)	441 513,97 zł	532 983,99 zł	2 226 216,95 zł

źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy

źródło: dane GOPS w Stężycy

Wykres przedstawia wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy, w tym wysokość środków finansowych na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz

wielkość środków pochodzących z budżetu państwa na zadania zlecone. Z tabeli wydatków wynika, że kwota wydatków na potrzeby mieszkańców stale wzrasta. Skok wysokości świadczeń pomiędzy rokiem 2021 a 2022 to głównie ponad 1,5 mln na zakwaterowanie i wyżywienie ukraińskich uchodźców, ale też duży wzrost specjalistycznych usług opiekuńczych i opłaty za pobyt w Domach Pomocy Społecznej. Wydatki na zadania finansowane z budżetu gminy także systematycznie wzrastają. Niewątpliwie ma to związek z wzrastającą ilością seniorów w społeczeństwie.

Ogółem na przestrzeni lat 2020-2022 pomocą społeczną w różnych formach w gminie Stężyca objęto następującą liczbę rodzin:

2020 - 152 rodzin

2021 - 165 rodzin

2022 - 159 rodzin

Jak wynika z wyżej przedstawionych danych liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeciągu ostatnich lat nieznacznie waha się.

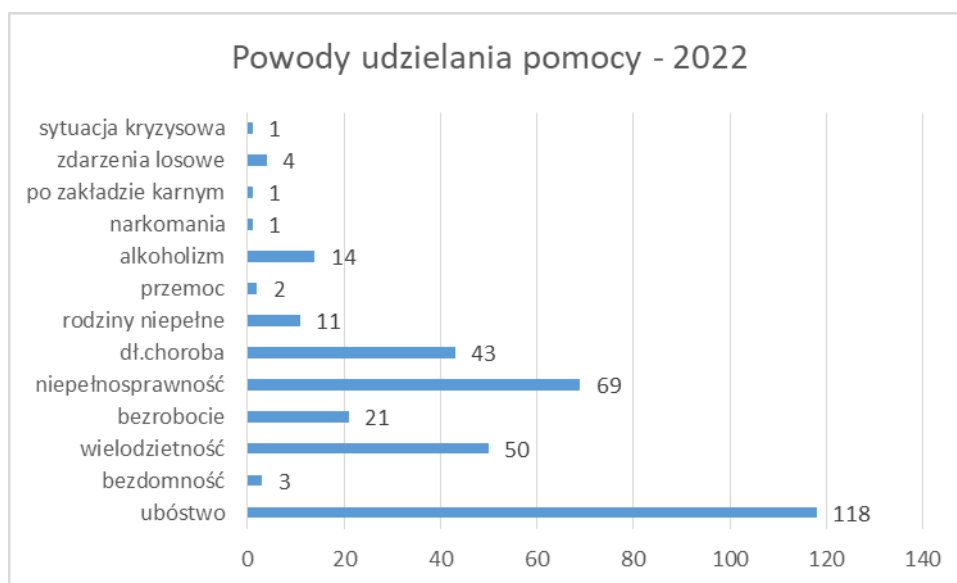
Typ świadczeń realizowanych w pomocy społecznej w latach 2020-2022 przedstawia następująca tabela:

Typ świadczeń	Liczba osób		
	2020	2021	2022
<i>Pieniężne</i>	107	125	108
<i>Niepieniężne</i>	170	143	171
<i>Poradnictwo psychologiczne</i>	25	36	34
<i>Poradnictwo socjalne</i>	73	86	59
<i>Projekty socjalne</i>	1258	1301	1375

źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy

Analiza danych pozwala stwierdzić, że preferowaną formą pomocy są świadczenia pieniężne lub niepieniężne. Mieszkańcy gminy często korzystają z porad pracowników socjalnych oraz coraz częściej z porad psychologa w GOPS – skok tej formy pomocy przypada na pierwszy rok po covidzie i wojnę za wschodnią granicą.

Pomiędzy rokiem 2020 a 2022 można zaobserwować wzrost liczby osób korzystających z projektów socjalnych – co związane jest z rosnącą liczbą osób starszych w gminie i dedykowanymi im projektami.

Istotną przyczyną trudnej sytuacji życiowej klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy, a zarazem powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo (118 rodzin). Drugim co do wielkości czynnikiem powodującym problemy w rodzinie jest niepełnosprawność (69 rodzin), następnie wielodzietność (50 rodzin) i długotrwała choroba (43 rodziny). Przyczyny te niewątpliwie wpływają na życie oraz funkcjonowanie całych rodzin. Powoduje to również, że niekiedy rodziny wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Niewątpliwie przyczyną trudnej sytuacji są też nieprzewidziane zdarzenia losowe, które co roku dotyczą różne rodziny.

2.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁE CHOROBY

W gminie Stężycy w roku 2022 z powodu niepełnosprawności z różnych form pomocy społecznej skorzystało 69 rodzin, a z długotrwałej choroby 43 rodziny. Łącznie pod względem ilości klientów są to dosyć liczną przyczyną udzielania wsparcia i pomocy. Mają przy tym tendencję wzrostową w porównaniu do poprzednich lat.

Liczbę osób niepełnosprawnych w rejestrach Urzędu Gminy w Stężycy przedstawia poniższa tabela (stan na 31.12.2022 r.):

Liczba niepełnosprawnych w gminie na których wypłacane są świadczenia	Ilość osób		
	Liczba ogółem	Liczba dzieci	Liczba osób dorosłych
Zasilek pielęgnacyjny	434	176	258
Świadczenie pielęgnacyjne	104	56	48
Specjalny zasilek opiekuńczy	5	0	5
Zasilek stały	42	0	42

źródło: dane Urzędu Gminy i GOPS w Stężycy

Świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasilek opiekuńczy to tzw. świadczenia opiekuńcze, wypłacane w zamian za opiekę nad niepełnosprawnym, a często starszym członkiem rodziny, który wymaga opieki osoby drugiej. Inną formą pomocy dla niesprawnych i wymagających opieki są usługi opiekuńcze, teleopaski, a w sytuacjach całodobowych – pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Rodziny z dziećmi wymagającymi opieki osoby drugiej wspomagane są dwutorowo – poprzez konieczną opiekę rodzica (56 dzieci) i dzieci chore psychicznie, z autyzmem, a wymagające specjalistycznych usług opiekuńczych – poprzez zajęcia finansowane z GOPS ze specjalistami: neurologopedami, terapeutami hipoterapii, integrację sensoryczną, psychiatrię i inne. Coraz więcej dzieci i młodzieży potrzebuje pomocy specjalistycznej, dostosowane do szczególnych potrzeb.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci chorych psychicznie	2020	2021	2022
Liczba dzieci	5	7	14
koszt	14130,60	55200,00	113100,00

źródło: dane GOPS w Stężycy

2.4 BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA

Podstawową komórką, która sprawuje opiekę nad dzieckiem jest rodzina. Niestety nie we wszystkich rodzinach dzieci mogą oczekiwać należytej opieki. Dzieci i młodzież z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi, z problemami psychospołecznymi, w tym uzależnieniami, pozostające w konflikcie z prawem tracą szansę na normalne życie w przyszłości często w ich wychowanie ingerować muszą państwowe instytucje.

Jednym z najistotniejszych zadań systemu pomocy społecznej jest pomoc i wsparcie dla dzieci w rodzinach źle funkcjonujących pod względem opiekuńczo – wychowawczym.

Asystentura rodzin biologicznych w latach:	2020	2021	2022
Liczba rodzin	7	5	7
koszt	18 699,36	21875,73	31 583,55

Oplacanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	2020	2021	2022
Liczba dzieci	9	9	10
koszt	65 605,66	90 706,82	73 811,00

źródło: dane GOPS w Stężycy

Rodzina zastępcza to jedna z form pomocy dzieciom, które nie mogą przebywać pod opieką rodziców biologicznych, z różnych względów. Jednakże zadaniem gminy jest praca z rodziną by każde dziecko miało możliwość wychowywania się lub powrotu do rodziców. Jak można dostrzec w przedstawionych powyżej danych jest to również uzasadnione ekonomicznie, gdyż koszt asystentury rodziny niewydolnej wychowawczo jest tańszy niż koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

2.5 DZIECI I MŁODZIEŻ W EDUKACJI I W SPOŁECZEŃSTWIE

Analizując pozycję dzieci w społeczeństwie należy uwzględnić szczególną sytuację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz problemami wychowawczymi. W celu uzyskania głębszej diagnozy na temat sytuacji dzieci rozesłano ankiety do szkół znajdujących się na terenie gminy. Ankieta miała za zadanie zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz realizacji działań opiekuńczo- wychowawczych, profilaktycznych oraz leczniczych, prowadzonych na rzecz dzieci i młodzieży. W materiale badawczym respondenci określili stopień nasilenia problemów społecznych występujących na terenie szkoły oraz w domu rodzinnym. W ankietach pedagodzy wskazali najistotniejsze problemy społeczne, które dotyczą dzieci i młodzieży. W pytaniach otwartych respondenci wskazywali przede wszystkim na problemy jakie dotyczą uczniów nie tylko w szkole, ale również w środowisku rodzinnym.

Jako często występujące przypadki zjawisk niepożądanych społecznie wśród dzieci i młodzieży zaznaczano:

- konflikty z rodzicami lub opiekunami,
- konflikty z kolegami szkolnymi,
- palenie papierosów i e-papierosów,
- agresja i przemoc rówieśnicza,
- autoagresja czyli samookaleczanie się,
- zaniedbania rodzicielskie lub przez opiekunów

Zdarzają się też uczniowie pod nadzorem kuratora sądowego.

Z analizy badań ankietowych wynika, że szkoły realizują podstawowe zadania i cele, jakie zostały określone w ustawie o systemie oświaty stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów. Nauczyciele umożliwiają dzieciom i młodzieży zdobywanie wiedzy i umiejętności społecznych oraz życiowych, starają się zapewniać uczniom pełny rozwój umysłowy poprzez uczestnictwo w różnych zajęciach dodatkowych, w zajęciach profilaktycznych. Szkoły prowadzą zajęcia warsztatowe z profilaktyki uzależnień, przemocy i agresji, zdrowego stylu życia.

Skala problemów dzieci niepełnosprawnych i z orzeczeniami o potrzebach specjalnych jest duża. Szkoły zapewniają dodatkowe zajęcia wyrównawcze, korekcyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, indywidualne nauczanie, doradztwa zawodowego. Pedagodzy

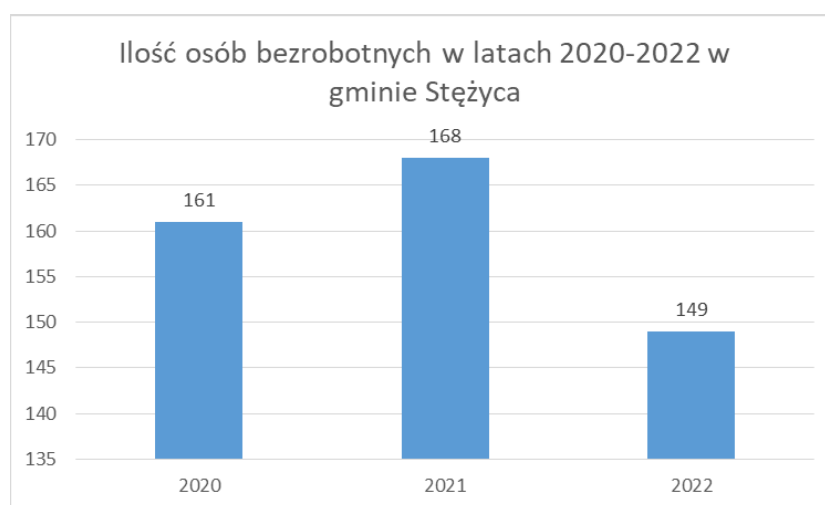
wskazują jednak na konieczność rozszerzenia zajęć dodatkowych, zatrudnienie psychologa bezpośrednio w szkołach, zajęć socjoterapeutycznych, zajęć z młodzieżą związanych z tematyką nadużywania środków odurzających, większej ilości godzin dla pedagoga szkolnego.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w każdej szkole z terenu gminy funkcjonuje stołówka, w której oferowane są gorące posiłki dla dzieci tzw. dożywianie. Liczba uczniów korzystających z dożywiania jest znacząca, dzięki między innymi środkom pozyskiwanym z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy.

2.6 BEZROBOCIE

Od pozycji osób na rynku pracy – czynnej lub biernej zależy źródło utrzymania oraz często status społeczny. Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby bezrobotnej, lecz także całej jego rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalnie do okresu pozostawania bez pracy. Długotrwałe bezrobocie powoduje obniżenie standardu życia rodziny, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolację społeczną, zwiększenie ryzyka zaistnienia zjawisk patologicznych bądź ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalno-społecznym. Bezrobocie ma negatywne skutki dla rodziny i społeczeństwa.

W roku 2022 aż 21 osób składając wnioski o udzielenie pomocy powoływało się na swój status osoby bezrobotnej, przy czym po kierowaniu do PUP w Kartuzach celem możliwości podjęcia płatnych Prac Społecznie Użytecznych, 2 razy w tygodniu po 5 godzin – żadna z osób bezrobotnych nie podęła się PSU.

źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach

Osoba bezrobotna to osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia i zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy. Z analiz rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach za lata 2020-2022 wynika, że powiat kartuski znajduje się w czołówce powiatów o najniższej stopie bezrobocia w stosunku do ludności aktywnej zawodowo. W lipcu 2023 r. stopa bezrobocia w skali kraju wynosiła 5%, natomiast w powiecie kartuskim tylko 2,9%. Oznacza to teoretycznie, że praca i źródło zarobkowania lub działania aktywizujące w Urzędzie Pracy znalazłyby się dla każdego chętnego do pracy więc bezrobocie nie powinno być w gminie Stężyca ważnym czynnikiem kształtującym problemy społeczne.

2.7 UZALEŻNIENIA

Jednym z najbardziej rozpowszechnionych uzależnień jest uzależnienie od alkoholu, a od pewnego czasu na terenie gminy także od środków odurzających. Problem ten stanowi niewątpliwie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie.

Aby wyeliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu oraz nadużywania środków odurzających na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań profilaktycznych oraz różnorodnych form promocji zdrowego trybu życia. Istotną rolę odgrywają w tym procesie uchwalany corocznie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Program Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Stężyca oraz działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W latach 2020-2022 roku Komisja przyjęła łącznie 38 wniosków z prośbą o badanie w kwestii uzależnienia, z czego 13 osób podjęło dobrowolnie leczenie, 10 osób skierowano do Sądu celem wydania postanowienia o przymusowym leczeniu odwykowym na leczenie odwykowe.

Niestety istnieje korelacja pomiędzy stosowaniem przemocy domowej, a nadużywaniem alkoholu. Spora część z osób pijących szkodliwie uwikłana była w przemoc domową więc w trakcie procedury Niebieskiej Karty grupy robocze kierowały wnioski o leczenie osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu:

Wnioski o leczenie uzależnionych od alkoholu	2020	2021	2022
ilość wniosków	14	14	10
w tym: w związku z przemocą domową	12	9	7

Środki na profilaktykę pochodzą z opłat od sprzedaży alkoholu. Kwoty te kierowane są na profilaktykę i wsparcie leczenia do osób i rodzin borykających się z problemem uzależnienia, działania interwencyjne, imprezy z elementami kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów uzależnień.

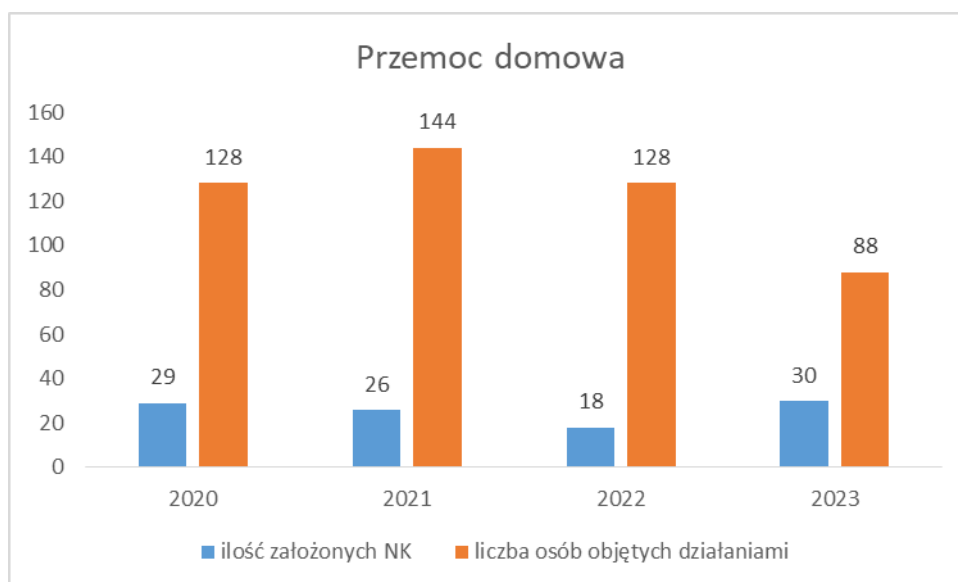
Coraz częściej spotykamy się z tematem cyberuzależnień: od telefonu, internetu, nałogowego grania, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Jedyną skuteczną jak na razie profilaktyką dla nich jest zagospodarowanie wolnego czasu w tak atrakcyjny sposób by relacje w realnym świecie były dla nich konkurencyjne i zapewniały wyładowanie frustracji czy odczuwanie przyjemności, poprzez aktywny wypoczynek, uprawianie sportu czy czynne uczestnictwo w zajęciach rozwijających zainteresowania. To także forma ochrony przed cyberprzemocą.

2.8 PRZEMOC DOMOWA

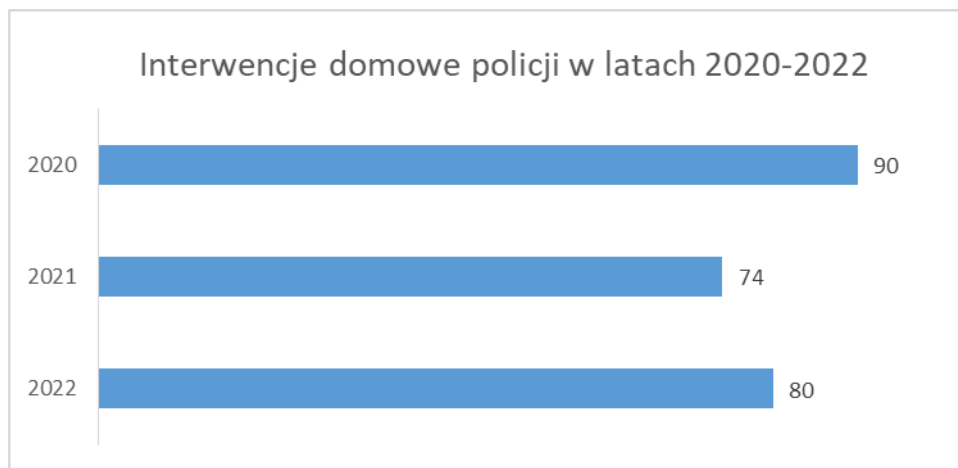
Przemoc domowa jest problemem, który nadal jest bagatelizowany lub budzi niedowierzenie. Pomimo kampanii informacyjnych ogólnospołecznych, przekazów medialnych o tragicznych skutkach przemocy zdarza się jeszcze, że osoby doznające przemocy postrzegane są stereotypowo i spotykają się niekiedy z negatywnymi. Pomimo zakazu stosowania kar cielesnych od 13 lat i wprowadzenia tego zapisu do kodeksu karnego społeczeństwo na tzw. „klapsy” reaguje burzliwą dyskusją. Sprawcy przemocy nie zdają sobie sprawy z konsekwencji stosowania przemocy wobec najbliższych. Za pojawienie się

przemocy w rodzinie odpowiedzialne są różne czynniki. Stąd podejmowane działania służące przeciwdziałaniu temu zjawisku też powinny mieć zróżnicowany charakter i obejmować osoby doznające przemocy, ale przede wszystkim stosujące przemoc – bo przemoc nie ustanie, dopóki sprawca nie odczuje dotkliwości jej stosowania i nieuchronności konsekwencji.

W gminie Stężyca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej prowadzi Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy w szczególności diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowania działań w środowisku mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, inicjowanie i monitorowanie działań. Na terenie naszej gminy istnieje duży związek pomiędzy przemocą w rodzinie i relacjach pomiędzy osobami bliskimi oraz nadużywanie alkoholu bądź coraz częściej innych używek.

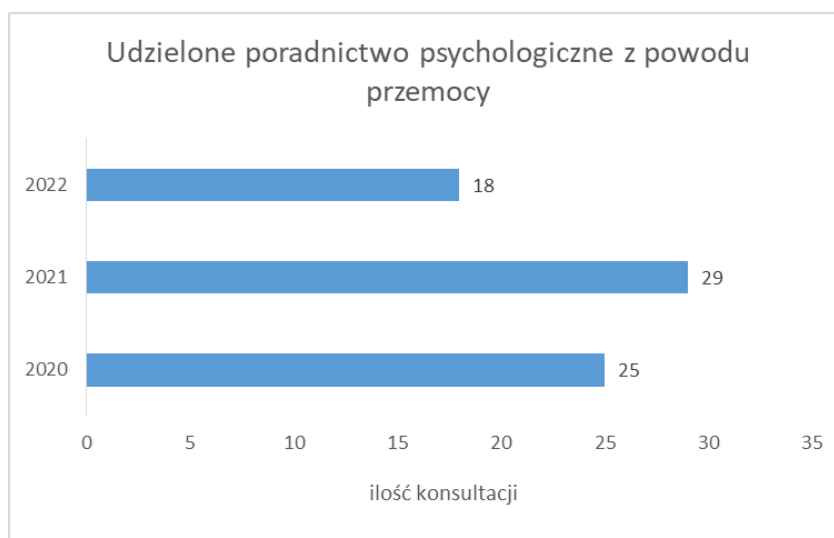
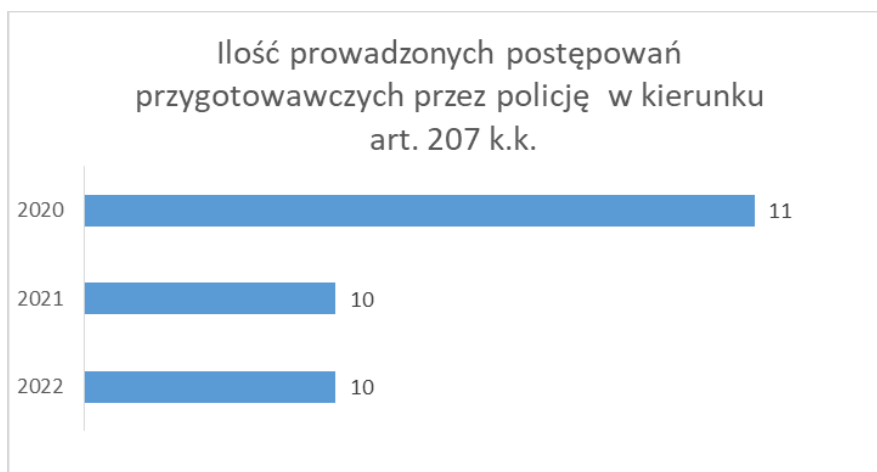

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w gminie Stężyca w latach 2020-2022, założono niemało Niebieskich Kart czyli procedury przeciwdziałania przemocy domowej. Zauważyć należy, że wykazana na wykresie ilość za rok 2023 dotyczy tylko 9 miesięcy: od stycznia do września. Przemoc była niezależna od płci, wieku czy statusu materialnego. Część z procedur Niebieskiej Karty kończyła się złożeniem wniosku do prokuratury i aktem oskarżenia do Sądu Karnego z art. 207 kodeksu karnego – znęcania się nad osoba najbliższą.

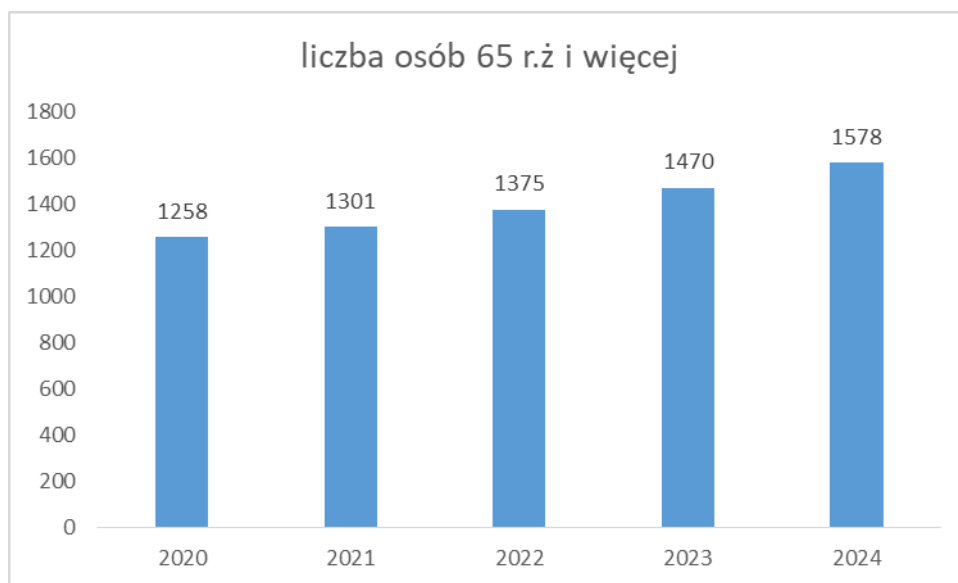
Źródło: dane statystyczne Policji

Z danych Policji w Stężycy wynika, że w latach 2020-2022 najczęstszą przyczyną interwencji domowych było nadużywanie alkoholu lub środków odurzających lecz nie było to regułą. Część z nich związana była ze stosowaniem przemocy i wtedy policja zakładała Niebieską Kartę.

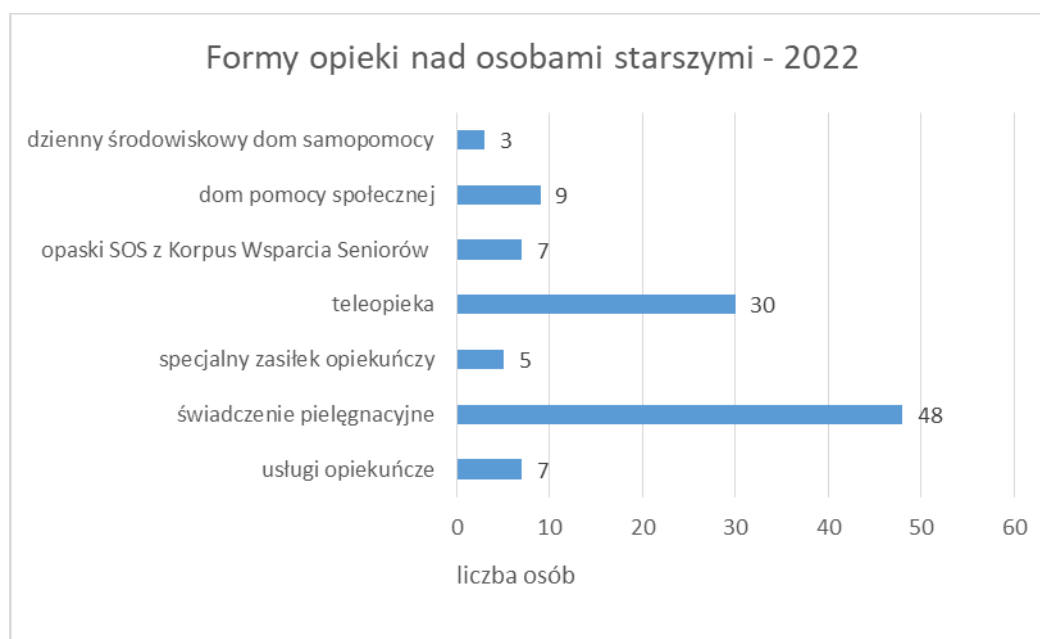
2.9 OSOBY STARSZE

Istotnym obszarem priorytetowym wpisującym się w strategię rozwiązywania problemów społecznych jest problem starzenia się społeczeństwa. Prowadzenie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia oraz wydłużenie się okresu samodzielności osób starszych. W Polsce można mówić o dysproporcji w jakości życia osób starszych ze względu na miejsce zamieszkania. Środowisko miejskie oferuje osobie starszej wiele form aktywności i wsparcia. Inaczej sytuacja przedstawia w środowisku wiejskim, które cechuje się brakiem dostępu do leczenia specjalistycznego, gorszymi warunkami mieszkaniowymi, dużymi odległościami do instytucji usługowych zwłaszcza dla seniorów niesprawnych fizycznie czy mniejszą liczbą przedsięwzięć kulturalnych dedykowanych seniorom.

W gminie Stężyca liczba osób starszych wzrasta co roku i jak w całym kraju. Udział osób starszych w populacji mieszkańców gminy będzie rósł nieuchronnie. To poważne wyzwanie dla polityki społecznej, pod względem społecznym, zdrowotnym, jak i ekonomicznym. W coraz mniejszym stopniu polityka społeczna jest nastawiona na sprawowanie opieki nad osobami w starszym wieku w instytucjach, a w coraz większym stopniu zwraca się uwagę na dostarczenie takiej pomocy i wsparcia, która umożliwiłaby zatrzymanie jak najdłużej aktywności społecznej lokalnie. W całej Europie, a także w Polsce obserwuje się deinstytucjonalizację pomocy czyli wyjście z pomocą seniorom poza instytucje. Wpływ na to ma świadomość, że jeśli połowa społeczeństwa za kilkadziesiąt lat będzie w

wieku senioralnym, to nie będzie wystarczającej liczby instytucji opiekujących się nimi i tylko pomoc blisko miejsca zamieszkania, w środowisku, będzie skuteczna.

Każda z powyższych form opieki jest płatna z budżetu gminy lub państwa. Wg rekomendacji Najwyższej Izby Kontroli z roku 2019 coraz więcej jest i będzie seniorów potrzebujących opieki w różnych formach, więc oferty pomocy ze strony gmin muszą też się zmieniać – jeszcze kilka lat temu w gminie Stężycy nie było opasek telemedycznych ani Klubu Seniora. Dlatego też w Gminie Stężycy opracowano lokalny „Program działań na rzecz osób starszych na lata 2019 -2023”, który cieszy się dużą popularnością, a działania określone w Programie takie jak paczki, zajęcia w Klubie, teleopaski docierają do każdego seniora w gminie. W samym tylko roku na zadania poświęcone seniorom przeznaczono ponad 1 milion złotych.

ROZDZIAŁ 3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W UJĘCIU ANKIETOWYM

3.1 METODOLOGIA I OPIS BADAŃ

Partycypacja społeczna przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opiera się na założeniu, iż dokument dotyczący tak ważnej dla gminy i jego mieszkańców tematyki nie może powstać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników lub zewnętrznych ekspertów. Mając na względzie partycypacyjny charakter budowanej strategii postanowiono zastosować metodę badania ankietowego. Badaniem ankietowym objęto osoby pełniące różnorodne funkcje społeczne, przedstawiciele władz samorządowych i organizacji pozarządowych oraz mieszkańców gminy Stężyca. Badania zostały przeprowadzone w miesiącach maj-sierpień 2023 r. roku. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania najważniejszych problemów społecznych
- zidentyfikowania kwestii i grup mieszkańców na których powinna skupić się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,

Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych.

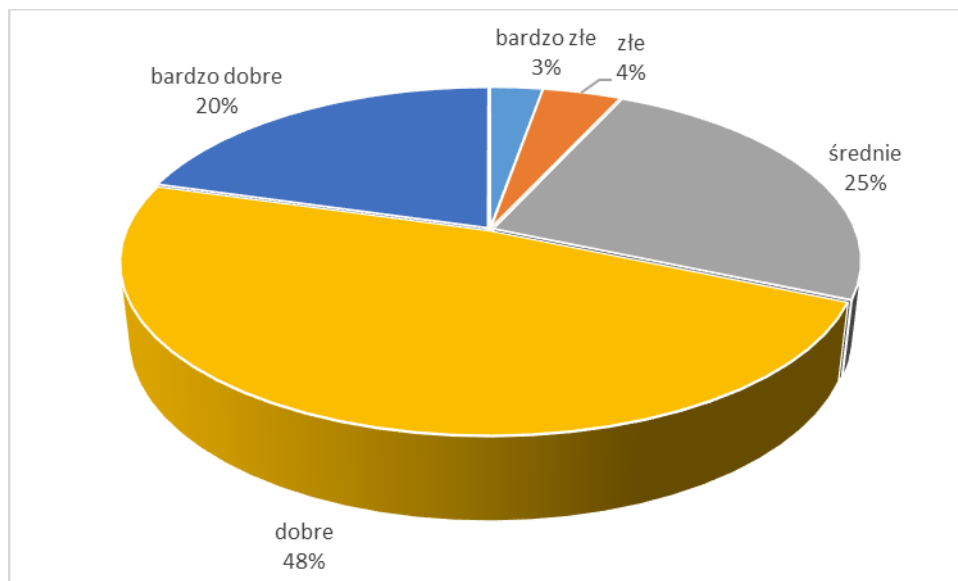
Badania zostały przeprowadzone zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na zastosowaniu kwestionariuszy różnych ankiet do samodzielnego wypełnienia, jako wykorzystaniu strukturalnego narzędzia badawczego. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców, przedstawiciele instytucji działających w Gminie oraz członków Zespołu ds. Strategii i reprezentantów różnych grup społecznych.

Za najważniejsze problemy w gminie Stężyca respondenci uznali m.in.: problem uzależnień różnego rodzaju występujący wśród mieszkańców gminy. Problem ten silnie powiązany jest z przemocą domową wśród mieszkańców gminy i bezradnością w sprawach

opiekuńczo-wychowawczych dzieci i młodzieży. Ponadto jako ważne ankietowani uznali problem ludzi starszych.

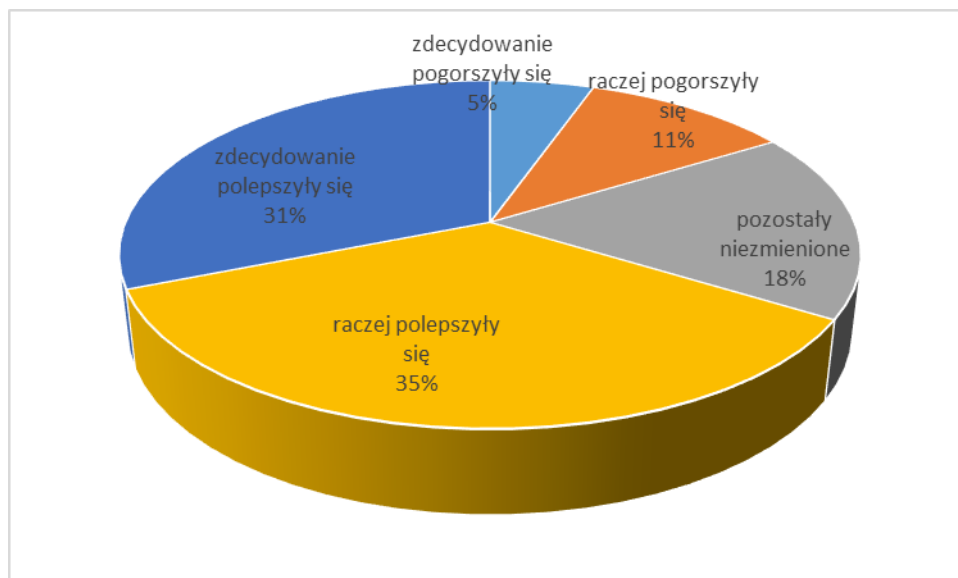
3.2 WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY

Wykres nr 1: Jak ocenia Pan/Pani aktualnie warunki życia mieszkańców gminy Stężycza?

Analizując warunki życia w gminie Stężycza należy stwierdzić, że badani respondenci oceniają je pozytywnie. Ponad połowa ankietowanych, bo 68% uznała je za dobre i bardzo dobre.

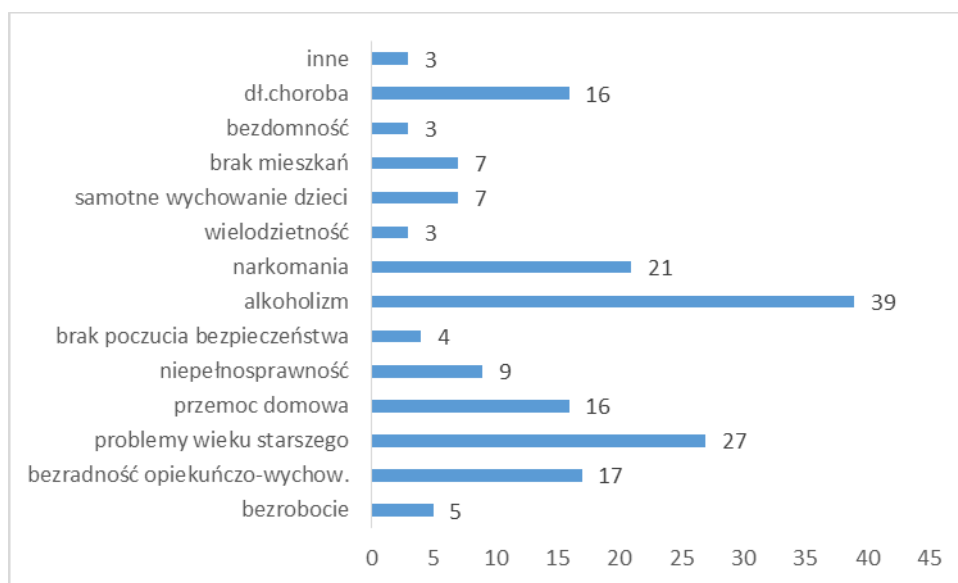
Wykres nr 2: Czy warunki życia mieszkańców gminy Stężycza pogorszyły się, czy poprawiły w stosunku do 5 ostatnich lat ?

Z wykresu wynika, że większość ankietowanych (66%) uznała, że warunki życia w przeciągu 5 lat realizacji obowiązującej Strategii polepszyły się. To więcej niż w poprzednich ankietach z roku 2019, gdzie uważało tak 59% respondowanych. Natomiast 16 % badanych uznało, że warunki życia w ostatnich 5 latach pogorszyły się.

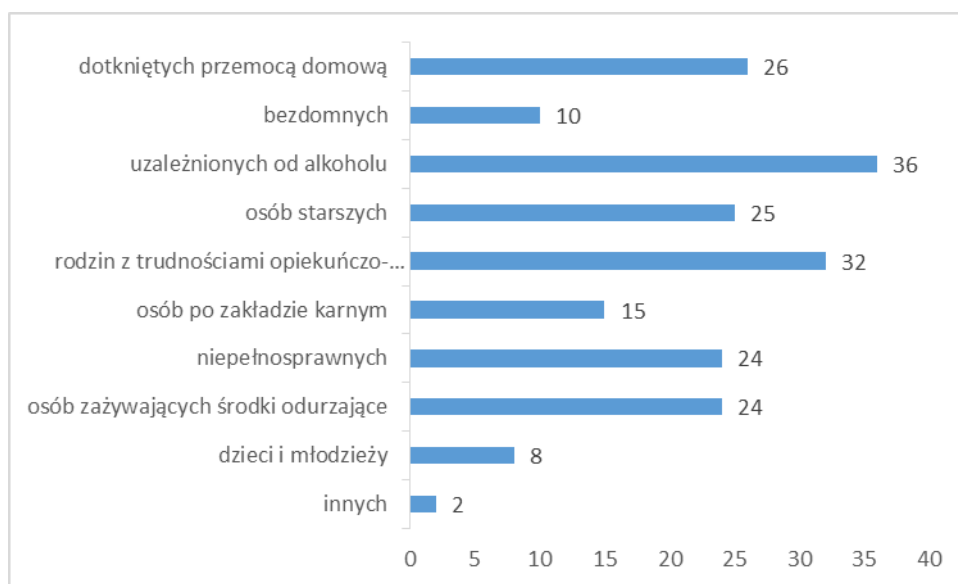
Wykres nr 3: Czy dostrzega pani/pan w gminie występowanie następujących problemów społecznych?

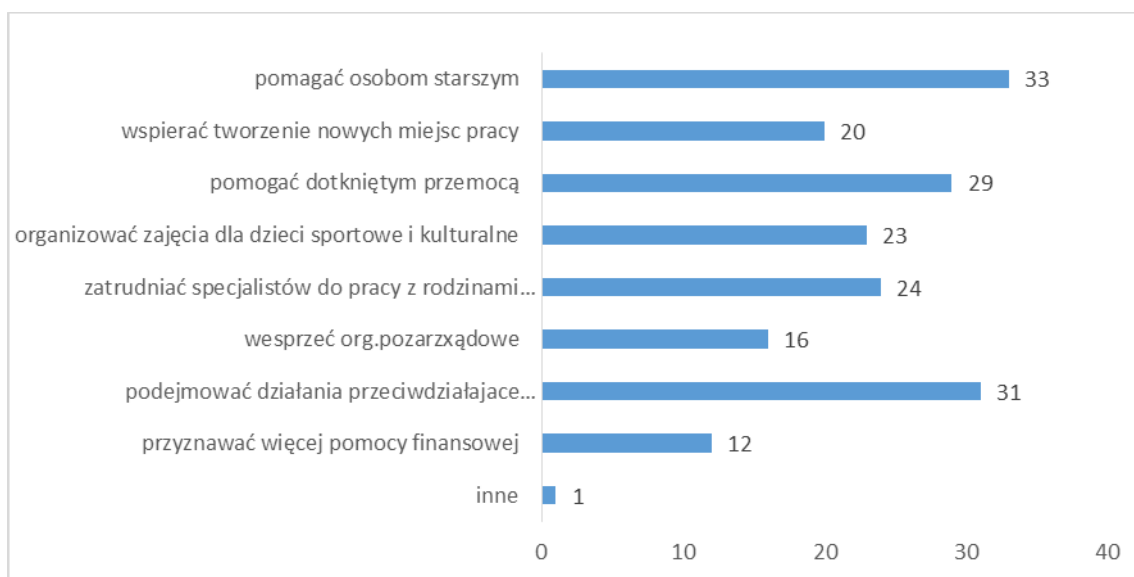
Problemami społecznymi najczęściej identyfikowanymi przez badanych respondentów były uzależnienia: alkoholizm i narkomania (60 osób łącznie), następnie problemy osób starszych (27 osób) i niezaradność życiowa (16 osób) oraz problemy związane z wychowaniem dzieci i młodzieży: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (16 osób), samotne wychowanie (7). Te właśnie wskazane obszary postanowiono oznaczyć jako cele strategiczne działań i kierunki Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Stężycza na kolejne lata. Odpowiedź „inne” także dotyczyła problemów okołosenioralnych.

Wykres nr 4: Jeżeli zdaniem Pana/Pani na terenie występują obszary wykluczenia społecznego, to jakich grup społecznych dotyczą?

Grupami najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym w opinii ankietowanych byli: osoby uzależnione od alkoholu (36 osób) i środków odurzających (24 osoby), osoby dotknięte przemocą domową (26 osób) oraz osoby starsze (25 osób). Odpowiedź „inne” dotyczyła także rehabilitacji osób starszych

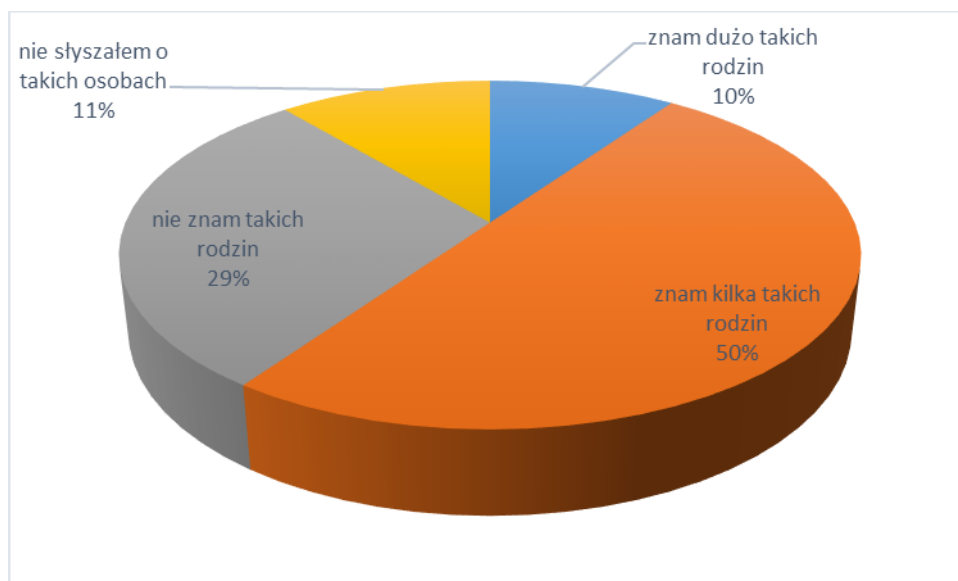

Wykres nr 5: Jakiego rodzaju osoby powinien podjąć samorząd aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego?

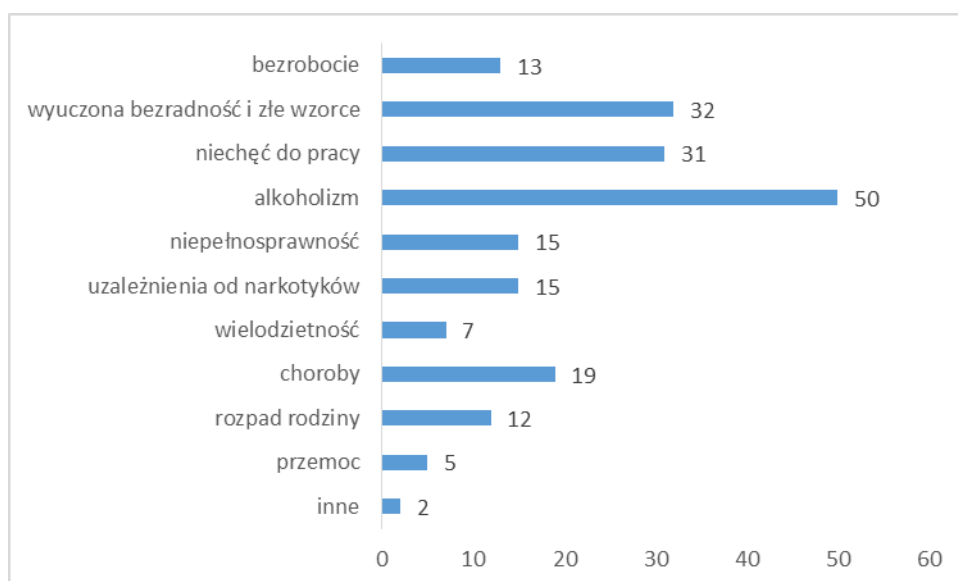
Ankietowani zapytani o to jakie działania należy podjąć na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, na pierwszym miejscu wymienili prowadzenie takie działania jak: pomagać osobom starszym (33 osoby), podejmować działania przeciwdziałające uzależnieniom (31 osób) i przemocą (29 osób) a następnie zatrudniać specjalistów do rodzin niewydolnych wychowawczo (24), a dzieci i młodzieży dać możliwość rozwoju sportowego i zajęć kulturalnych (23 osoby). Pod 1 odpowiedzią „inne” mieściła się pomoc dla niepełnosprawnych i nieuleczalnie chorych.

Wykres nr 6: Czy Pana/ Pani zdaniem na terenie gminy Stężycza zamieszkuje wiele rodzin/ osób ubogich?

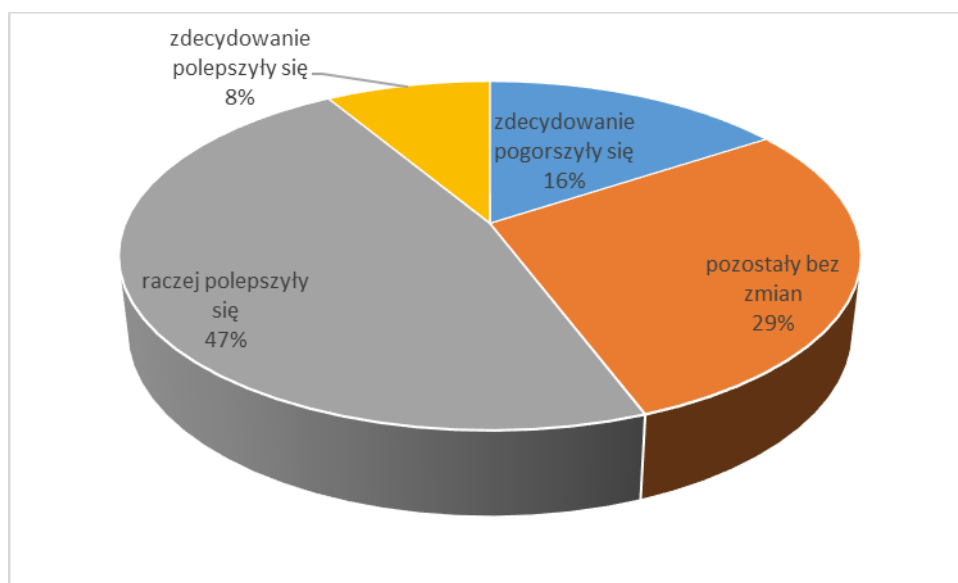
Połowa ankietowanych zna kilka rodzinach dotkniętych ubóstwem (50 %), ale 39 % respondentów nie słyszało lub nie zna takich rodzinach. Taki rozkład odpowiedzi świadczy dobitnie o niższej skali występowania zjawiska ubóstwa wśród rodzin zamieszkujących gminę Stężycza niż kilka lat temu, gdy ponad 70% wskazała wtedy, że zna dużo ubogich rodzin. Pokrywa się to z poprzednimi odpowiedziami w których ankietowani uznali, że warunki życia w gminie Stężycza są dobre i poprawiły się.

Wykres nr 7: Jakie w Państwa opinii są powody popadania rodzin i osób z terenu gminy Stężycza w ubóstwo?

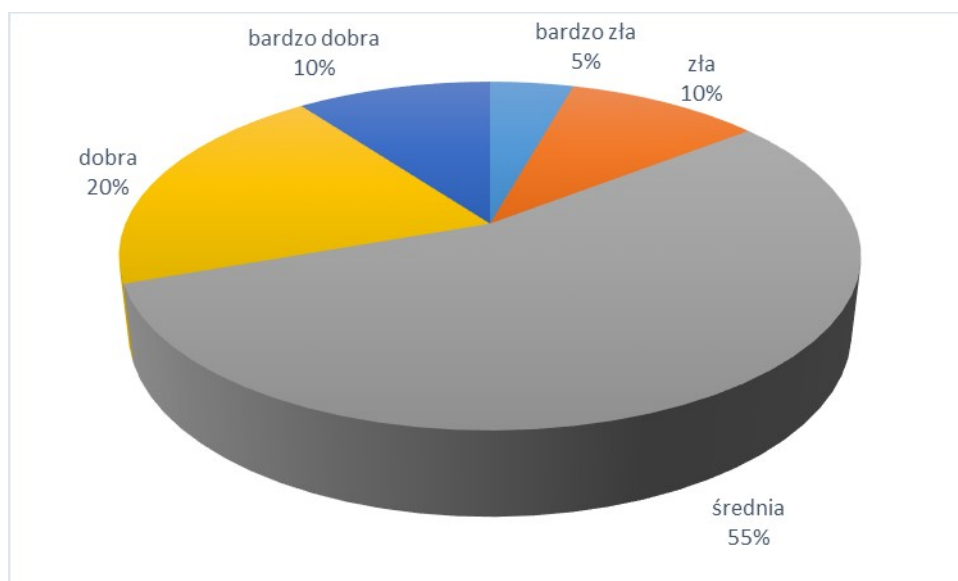
Za najistotniejsze przyczyny popadania rodzin w ubóstwo ankietowani respondenci uznali uzależnienia: alkoholizm i od środków odurzających – łącznie 65 osób, a następnie złe wzorce w rodzinie, a także niechęć do prac i tzw. „wyuczona bezradność” (63 osoby łącznie). Odpowiedź „inne” – jeden z respondentów napisał, iż nie widzi żadnego powodu, gdyż kto pracuje, ten ma oraz inny zapisał – „głódowe emerytury i renty”.

Wykres nr 8: Czy warunki życia rodzin/ osób dotkniętych ubóstwem w gminie Stężycza pogorszyły się, czy poprawiły w stosunku do 5 ostatnich lat ?

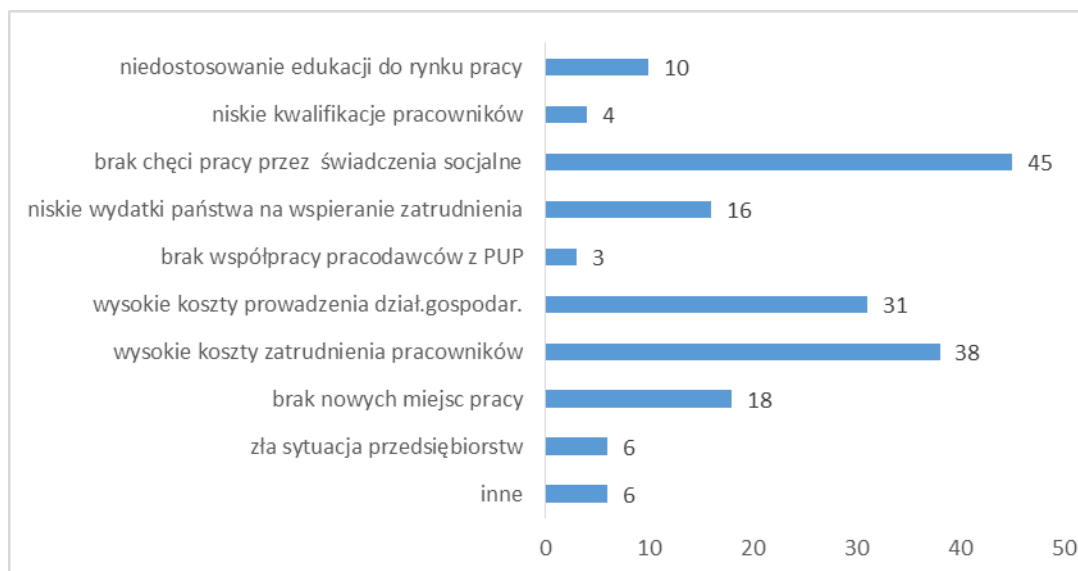
Zdecydowana większość ankietowanych (55%) oceniła, że warunki życia rodzin dotkniętych ubóstwem w stosunku do 5 ostatnich lat polepszyły się. Warunki pozostały niezmiennione - uznało 29 % respondentów, zaś 16% badanych uważa, że pogorszyły się.

Wykres nr 9: Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację na rynku pracy w gminie Stężycza?

Większość ankietowanych oceniła pozytywnie sytuacje na rynku pracy gminy Stężyca jako średnia – 55%, 30% jako dobrą i bardzo dobrą, a 15% jako złą.

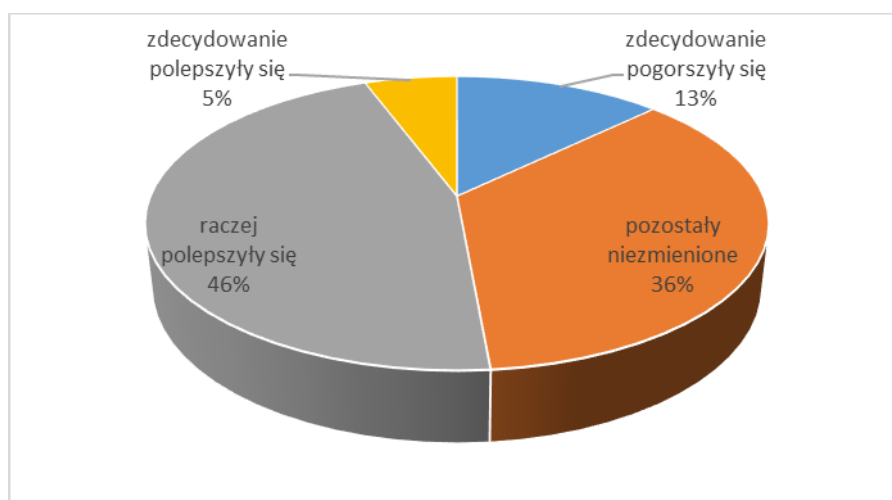
Wykres nr 10: Jakie są w Pana/ Pani opinii główne przyczyny problemów osób bezrobotnych?

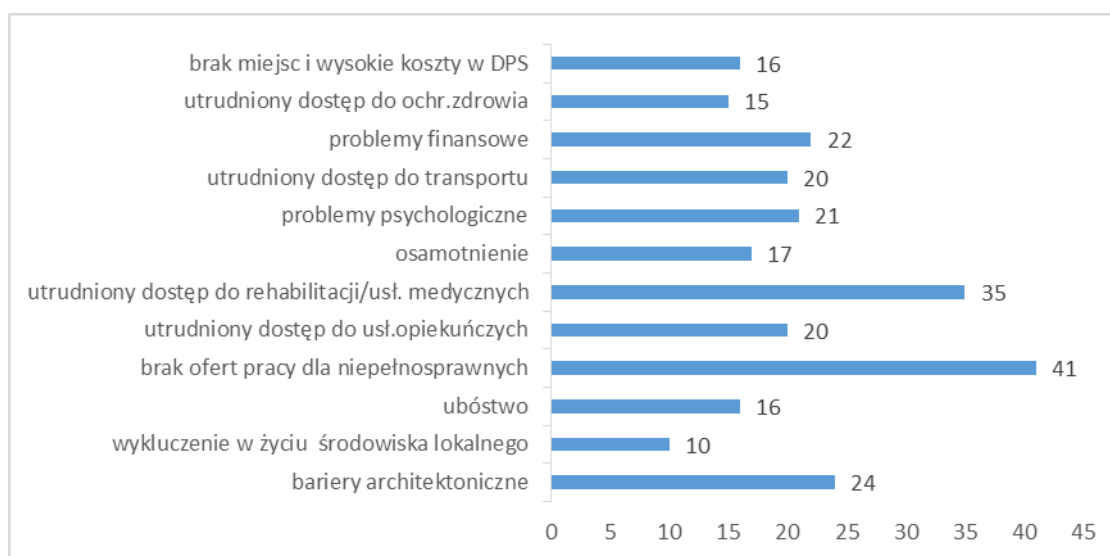
Wśród opinii dotyczących przyczyn problemów rynku pracy w gminie Stężyca dominuje zauważalny przez społeczeństwo brak chęci pracy przez zbyt duże świadczenia socjalne. Poza tym czynniki zewnętrzne takie jak wysokie koszty zatrudnienia oraz składek mają duży wpływ na zatrudnianie lub stabilność pracy. Jako „inne” ankietowani wymieniali: zbyt niskie płace, nieuczciwe wynagradzanie, kombinowanie, brak środków transportu oraz stwierdzenie, że bezrobocie to fikcja i „kto nie chce, ten nie pracuje”.

Wykres nr 11: Czy warunki życia rodzin/ osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych w gminie Stężyca pogorszyły się czy poprawiły w stosunku do 5 ostatnich lat ?

Ponad połowa (51%) badanych respondentów uważa, iż sytuacja niepełnosprawnych i długotrwale chorych mieszkańców gminy polepszyła się. Duży jednak procent badanych – 36 % sądzi, że sytuacja tych osób pozostała niezmienną, a 13%, że zdecydowanie pogorszyła się.

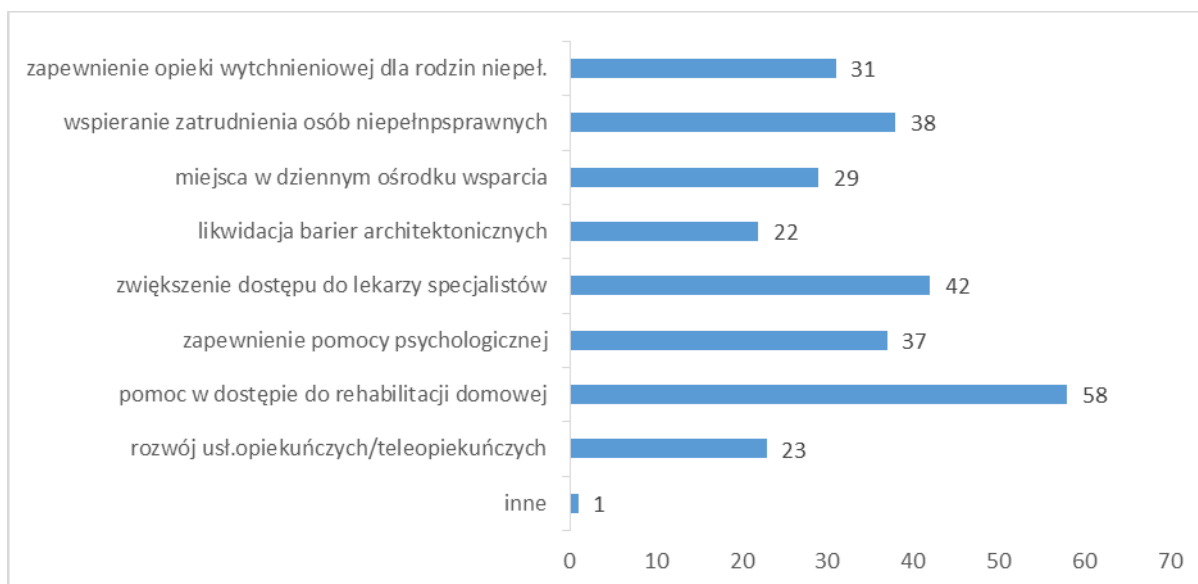

Wykres nr 12: Jakie problemy Pana /Pani zdaniem najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne/długotrwale chore w gminie Stężyca?

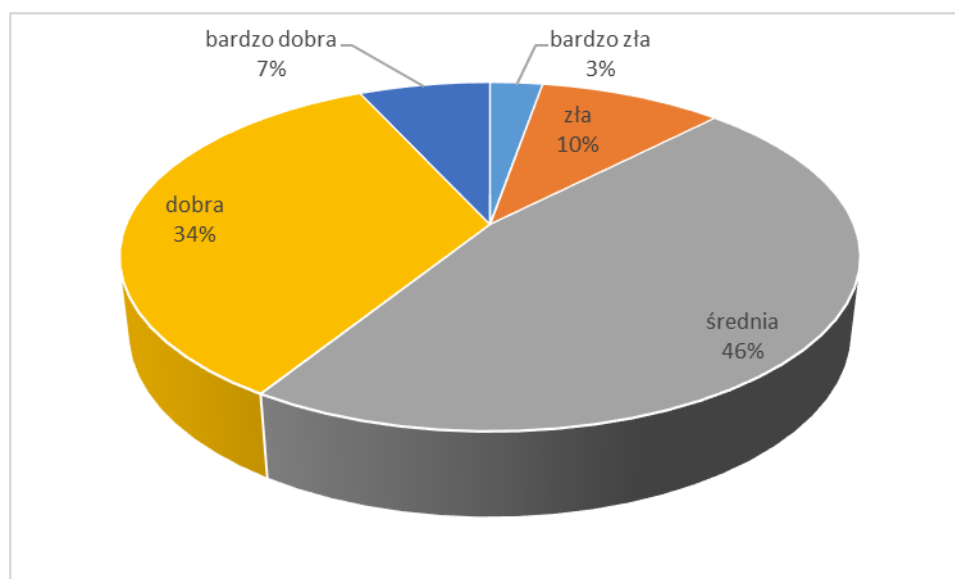
Najistotniejszymi problemami dotyczącymi osoby niepełnosprawne w opinii badanych respondentów był brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych (41 osób) , a następnie utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznych usług medycznych (35 osoby). Ankietowani wskazywali również w większości na bariery architektoniczne, problemy finansowe, psychologiczne oraz trudności z transportem.

Wykres nr 13: Jakie działania na terenie gminy Stężycza należy Pana/ Pani zdaniem podjąć, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym/długotrwanie chorym i ich rodzinom pełny udział w życiu społecznym?

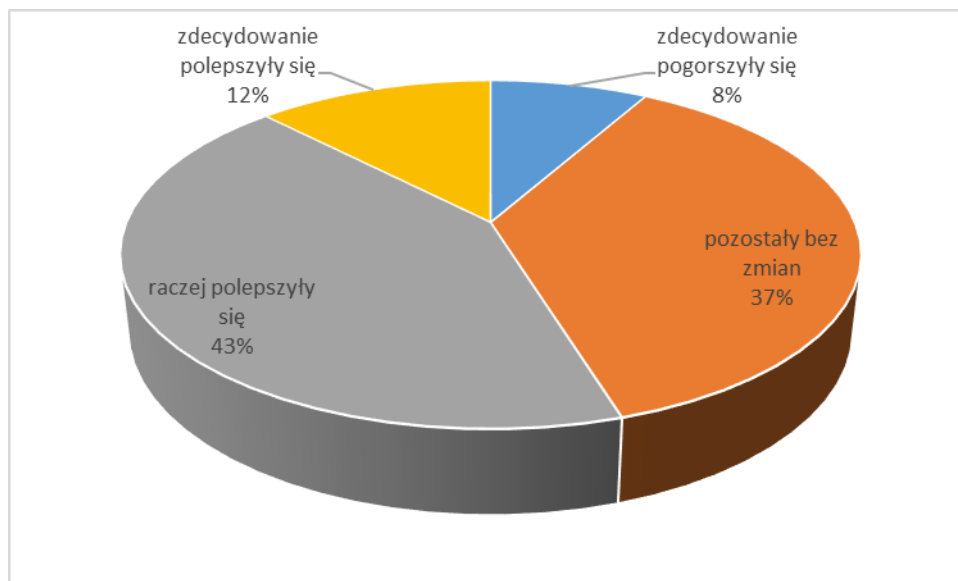
W opinii ankietowanych w celu zapewnienia najpełniejszego udziału w życiu społecznym osobom niepełnosprawnym potrzebna jest rehabilitacja domowa czyli usprawnianie, ale blisko miejsca zamieszkania (58 osób), zwiększenie dostępu do usług lekarzy specjalistów (42 osoby) niepełnosprawnych (27 osób), zwiększenie dostępu do usług lekarzy specjalistów (24 osoby) i wspieranie jak najdłuższej aktywności zawodowej (38 osób).

Wykres nr 14: Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację osób starszych w gminie Stężycza ?

Prawie połowa badanych określiła sytuację osób starszych zamieszkujących gminę Stężycza jako średnią (46%), ale 41% ankietowanych uznała ją jako dobrą i bardzo dobrą. Nie mniej jednak 13 % wypowiedziało się o niej negatywnie.

Wykres nr 15: Czy warunki życia rodzin/ osób starszych w gminie Stężycza pogorszyły się, czy poprawiły w stosunku do 5 ostatnich lat?

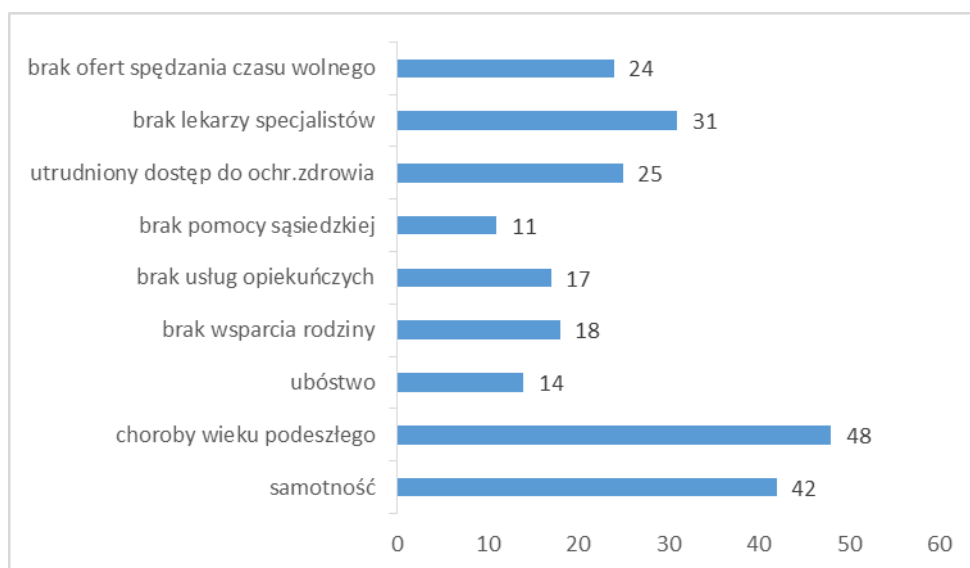

Więcej niż połowa badanych respondentów, czyli 55 % określiła, że warunki życia rodzin oraz osób starszych polepszyły się w stosunku do ostatnich 5 lat, 37% procent respondentów wypowiedziało się, że warunki życia osób starszych pozostały niezmienione, a tylko 8% uznało, że warunki pogorszyły się.

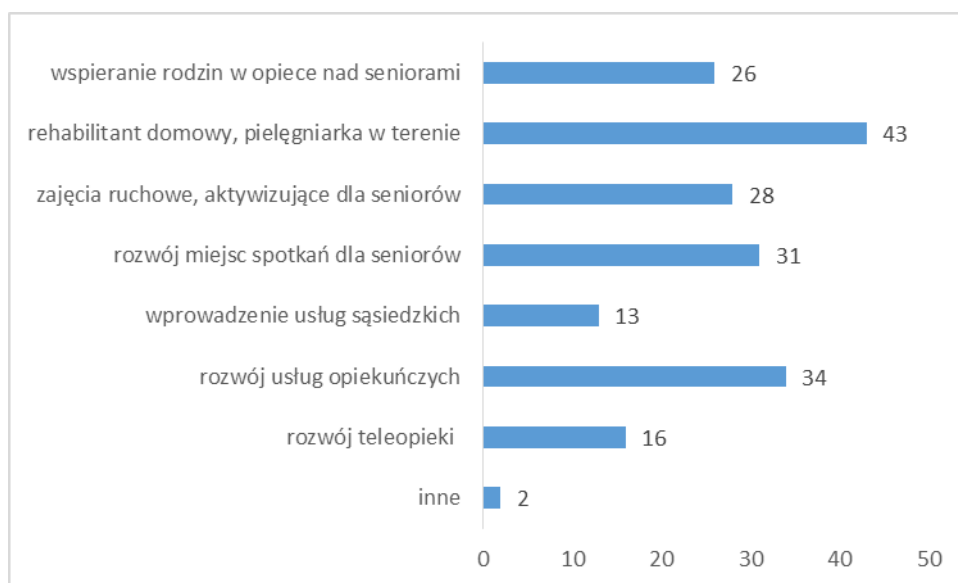
Wykres nr 16 : Jakie problemy Pana/ Pani zdaniem najczęściej dotyczą osoby starsze w gminie Stężycza ?

Jako najistotniejsze problemy dotyczące osób starszych ankietowani zidentyfikowali schorzenia wieku podeszłego - aż 48 osób i samotność, która doskwiera osobom starszym – 42 osoby. 25 osób ankietowanych wskazało na utrudniony dostęp do służby zdrowia, a 31 osób – do lekarzy specjalistów. 24 osoby uznały, że dla seniorów brak jest ofert spędzania czasu wolnego. Nowością sygnalizowaną w ostatnich latach jest zauważalny brak wsparcia w rodzinie, gdy problemy dotyczą osoby w podeszłym wieku. - wskazała na to aż 1/4 ankietowanych. Z tym związany jest też problem odczuwania samotności wśród seniorów.

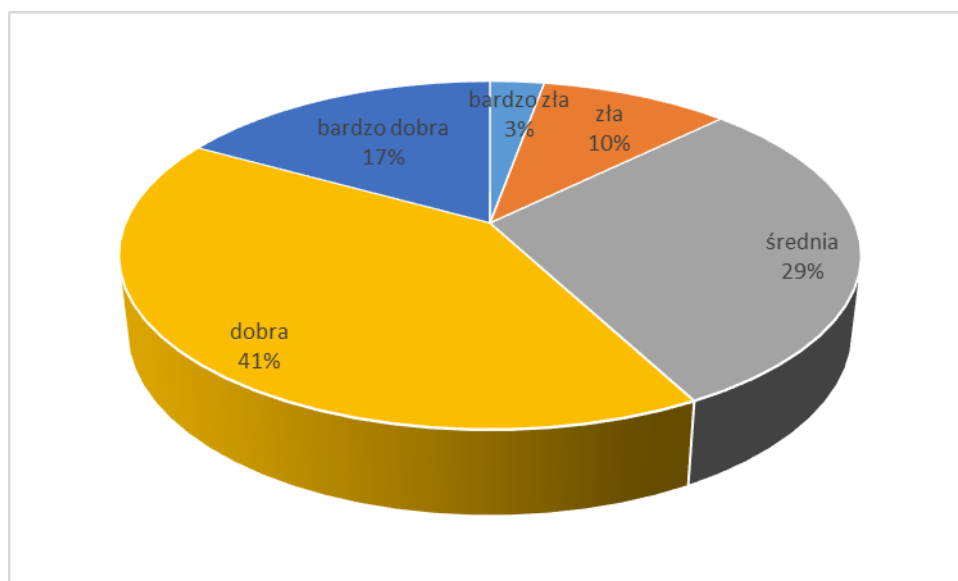

Wykres nr 17: Jakie działania na terenie gminie Stężycza należy Pana/ Pani zdaniem podjąć na rzecz osób starszych ?

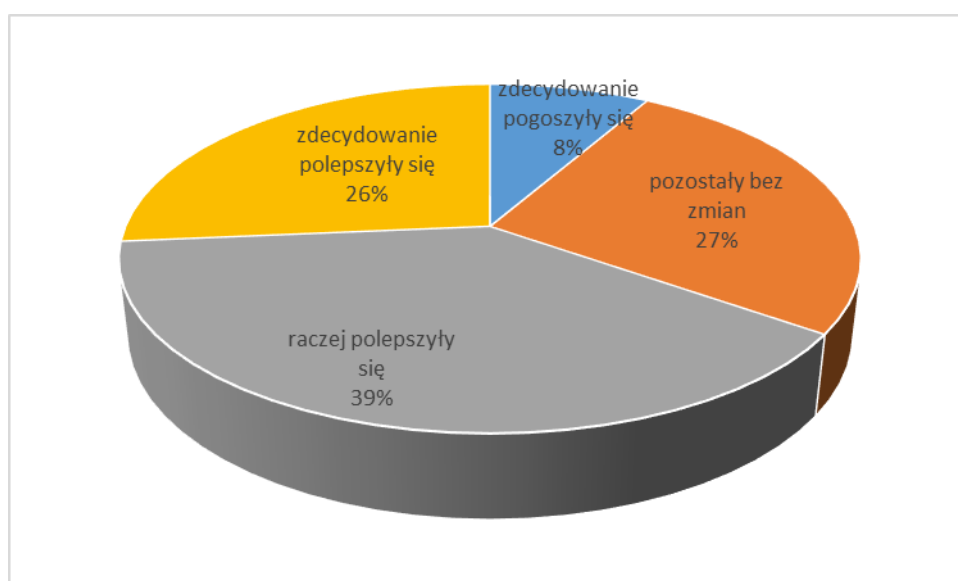
Oczekiwania mieszkańców gminy pokrywają się ze wskazywanymi problemami osób starszych: zwiększenie dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych (specjalistyczne usługi medyczne, pielęgniarka środowiskowa w terenie, rehabilitant domowy), rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich, a dla aktywnych - wsparcia i rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla osób starszych (zorganizowane spotkania seniorów, w tym ruchowe i aktywizujące).

Wykres nr 18: Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację dzieci i młodzież w gminie Stężycza ?

Większość badanych – 58% - oceniła sytuację dzieci i młodzieży z terenu gminy Stężycza pozytywnie, 29 % określiło ją jako średnią, a 13 % ankietowanych wypowiedziało się negatywnie o obecnej sytuacji dzieci.

Wykres nr 19: Czy warunki życia dzieci i młodzieży w gminie Stężycza pogorszyły się czy poprawiły w stosunku do 5 ostatnich lat ?:

39% badanych twierdzi, że warunki życia dzieci i młodzieży raczej polepszyły się, 26% ankietowanych – zdecydowanie polepszyły się, natomiast 27% uważa, że warunki te pozostały niezmienione. Jedynie 8 % ankietowanych uznało, że warunki życia dzieci i młodzieży pogorszyły się.

Wykres nr 20: Jakie są Pana/ Pani zdaniem najczęstsze przyczyny występowania problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży w gminie Stężyca ?

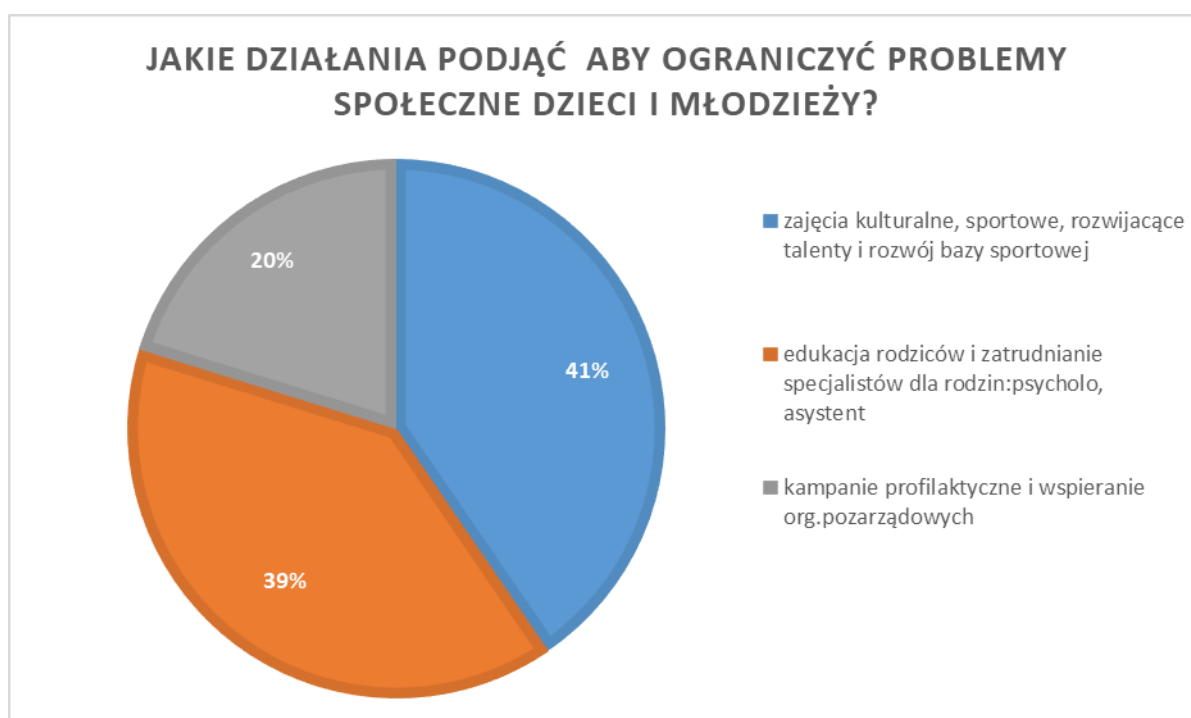

Najistotniejszymi problemami dotyczącymi dzieci i młodzieży z terenu gminy Stężyca w ocenie uczestników ankiety problem związane ze zbyt dużym czasem spędzonym przez dzieci i młodzież w „ sieci internetowej” wirtualnego świata. Łączy się to ze źle funkcjonującymi rodzinami (33 osoby) oraz występującymi w nich uzależnieniami osób dorosłych (27 osób) i rozpadem rodzin (22 osoby) oraz niskimi umiejętnościami wychowawczymi dorosłych rodziców (21).

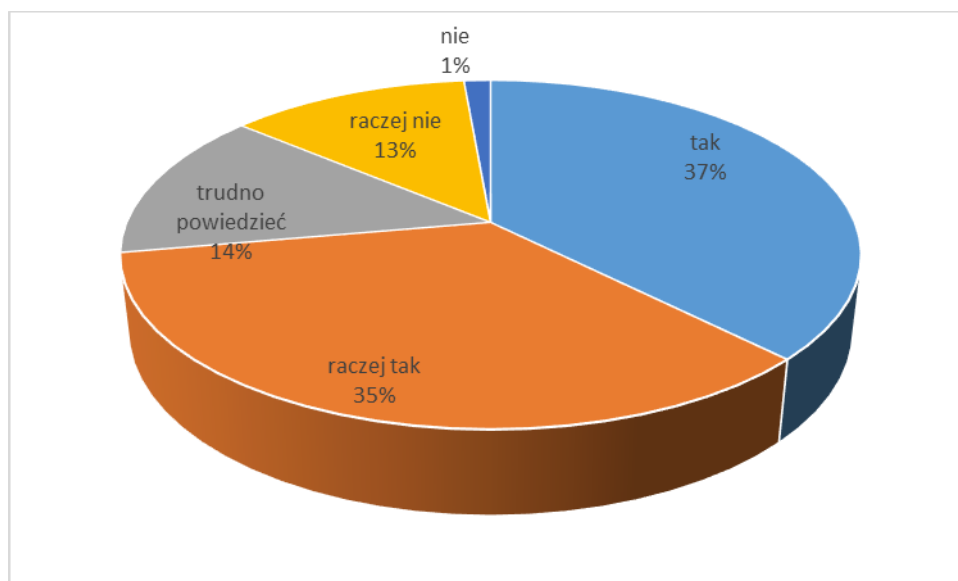
Wykres nr 21: Jakie działania na terenie gminy Stężycza należy Pana/ Pani zdaniem podjąć na rzecz rodzin dzieci i młodzieży dotkniętych problemami społecznymi?

Respondenci za najistotniejsze działania na rzecz dzieci i młodzieży, aby zniwelować skalę problemów społecznych, uznali zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez rozwój talentów, zainteresowań kulturalnych, zajęć sportowych oraz rozwój bazy sportowej – łącznie 72 głosy. Poza tym uznano, że rodziców wychowujących dzieci należy wesprzeć poprzez specjalistów pracy z rodzinami (psycholog, asystent rodzin, terapeuta) i organizowanie zajęć edukacyjnych dla rodziców – łącznie 70 głosów.

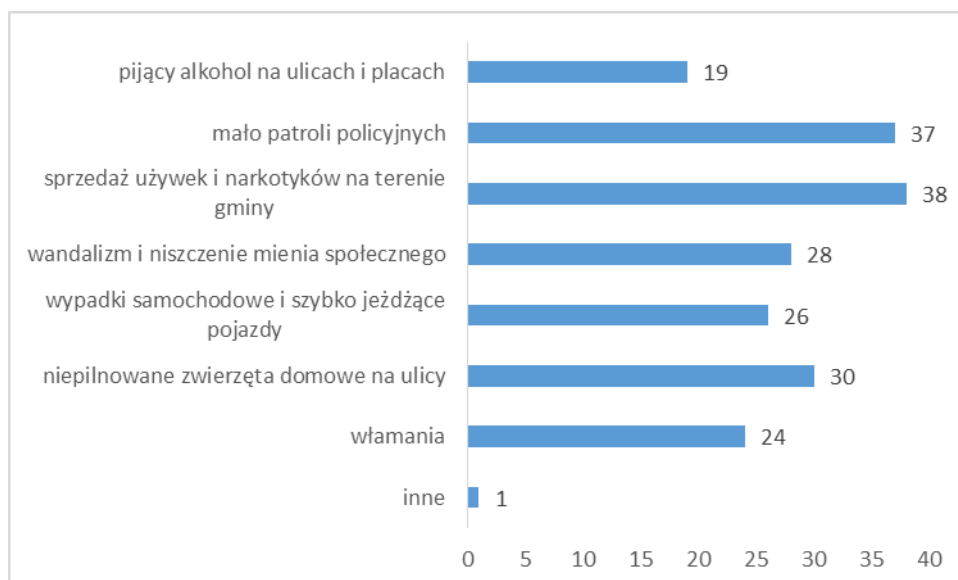

Wykres nr 22: Czy w Pana/ Pani ocenie gmina Stężycza to miejsce, w którym można czuć się bezpiecznie ?

Ankietowani respondenci zapytani czy gmina Stężycza to bezpieczne miejsce do życia w zdecydowanej większości stwierdzili, że tak (72 %), co nie znaczy, że nie dostrzegają co w zakresie bezpieczeństwa można by poprawić.

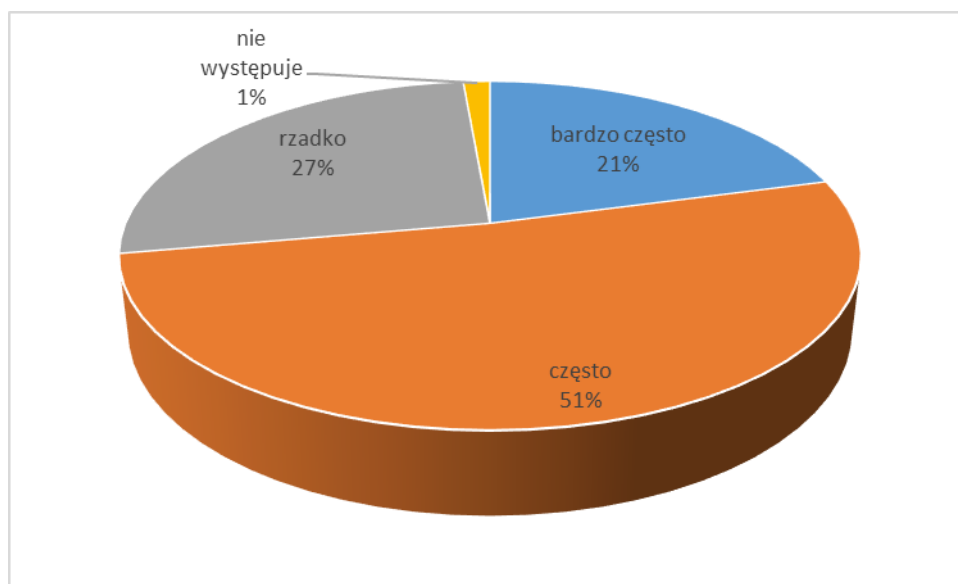
Wykres nr 23: Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa mieszkańców?

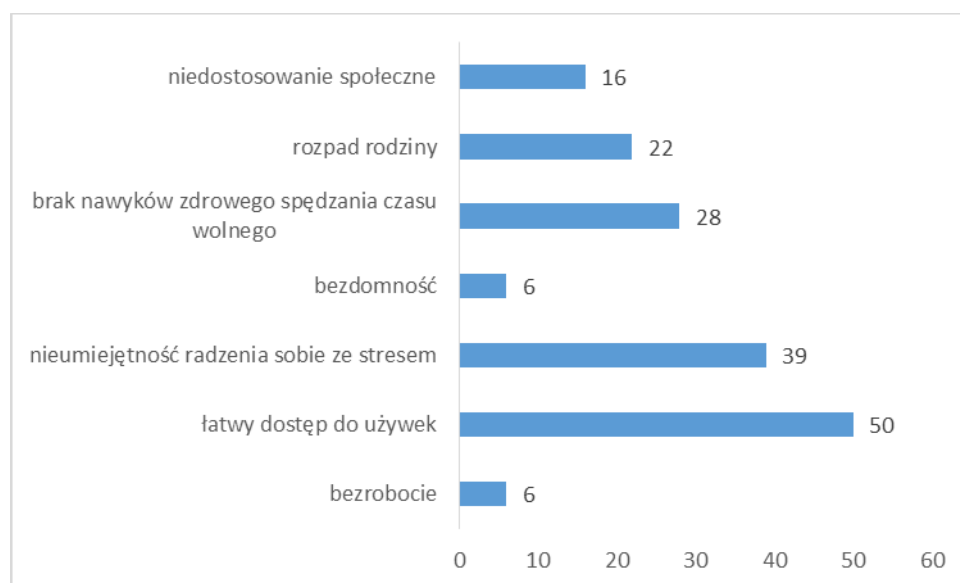
Jeszcze kilka lat temu dominującą przyczyną wskazywaną przez ankietowanych był brak oświetlenia ulicznego. Teraz, pomimo, że pytania były otwarte, żaden z mieszkańców nie wskazał tej przyczyny. Jako przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy Stężycza najczęściej wskazywano na sprzedaż używek i narkotyków na terenie gminy oraz zbyt mało patroli policyjnych, co związane jest także z pijącymi alkohol na ulicach i placach (nie tylko dorośli). Mieszkańcy nie są także zadowoleni z niszczenia mienia społecznego, aktów wandalizmu i wałęsających się zwierząt domowych niepilnowanych przez właścicieli. Odpowiedź „inne” dotyczyła sygnalizacji świetlnej na niektórych krzyżówkach.

Wykres nr 24: Czy w Pana/ Pani ocenie zjawisko uzależnień w gminie Stężycza występuje?

Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że zjawisko uzależnień występuje na terenie gminy Stężycza bardzo często oraz często (72%). To więcej niż jeszcze kilka lat temu. Jedynie 1% z badanych osób zadeklarował, że zjawisko uzależnień w gminie nie występuje. Oznacza to, że zjawisko uzależnień różnego rodzaju jest poważnym problemem społecznym.

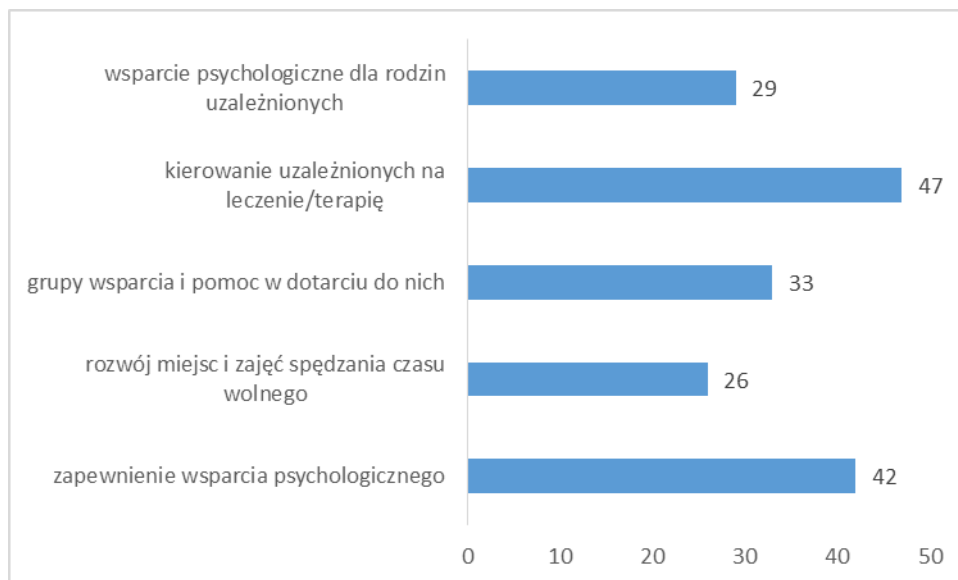

Wykres nr 25: Jakie są Pana/Pani zdaniem najczęstsze przyczyny występowania uzależnień w gminie Stężycza

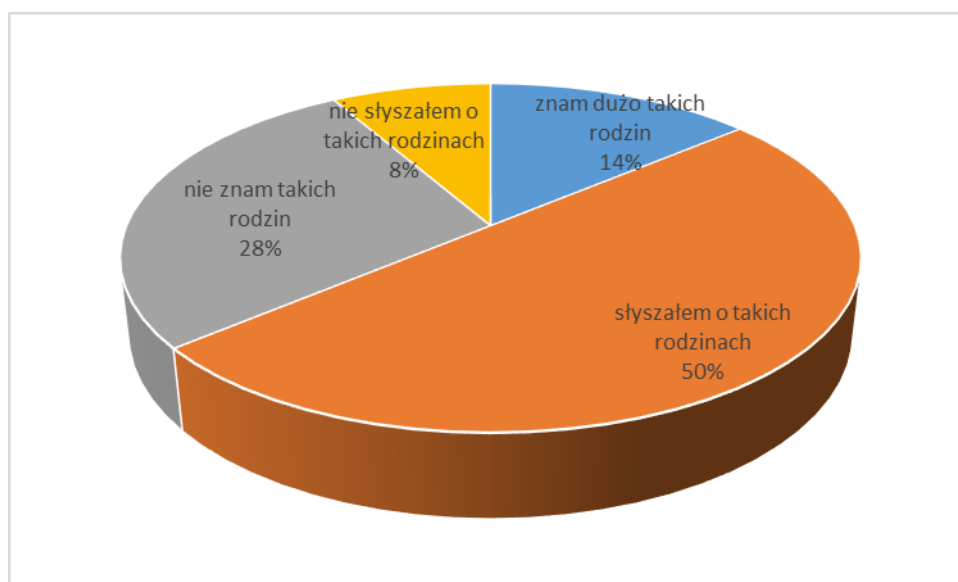
Jako główną przyczynę występowania uzależnień w gminie Stężycza ankietowani uznali: łatwy dostęp do używek (50 osób), a następnie w kolejności nieumiejętność radzenia sobie ze stresem i brak nawyków spędzania czasu wolnego. Problem uzależnień od pewnego czasu nie jest związany z biedą czy bezdomnością. Piją i zażywają środki odurzające środowiska, które mają na nałogi pieniądze. Istotne jest, że można zmusić do leczenia osobę uzależnioną od alkoholu, ale zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, leczenie osób uzależnionych od środków odurzających jest dobrowolne. Jeżeli uzależniona od środków odurzających jest osoba pełnoletnia, to nie można jej zmusić do leczenia, chyba że została ona ubezwłasnowolniona przez Sąd. Osobną kwestię stanowi leczenie osób uzależnionych, skazanych za przestępstwo pozostające w związku z używaniem środków odurzających. Jeżeli wykonanie kary pozbawienia wolności wymierzonej za popełniony czyn zostanie warunkowo zawieszona, sąd zobowiązuje skazanego do poddania się leczeniu lub rehabilitacji w odpowiedniej placówce. Jeżeli wykonanie kary pozbawienia wolności nie zostało warunkowo zawieszona, sąd może skierować sprawcę na leczenie w odpowiednim zakładzie opieki zdrowotnej, przed odbyciem kary. Czasu pobytu w odpowiedniej placówce leczniczej nie określa się z góry, nie może on jednak być dłuższy niż dwa lata.

Wykres nr 26: Jakie działania na terenie gminy Stężyca należy Pani/Pana zdaniem podjąć na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin ?

Jako działania, które należy podjąć na rzecz osób uzależnionych ankietowani wskazywali przede wszystkim: kierowanie uzależnionych na leczenie i terapię i zapewnienie wsparcia psychologicznego dla nich i ich rodzin, jako formy terapii czyli oczekuje się w społeczeństwie konkretnych działań wobec osób, które mają problemy z nałogami od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

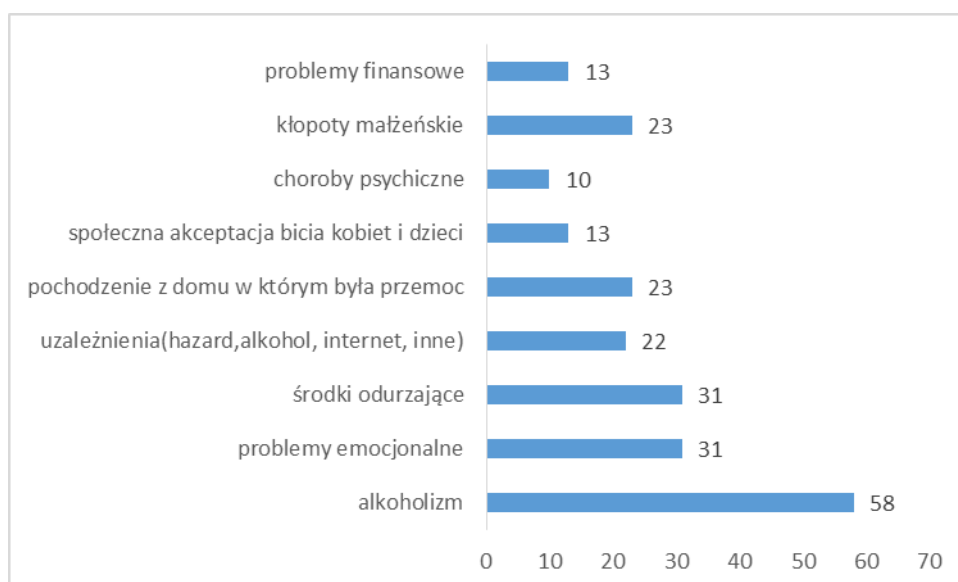
Wykres nr 27: Czy spotkał się Pan/ Pani na terenie gminy Stężyca ze zjawiskiem przemocy domowej?

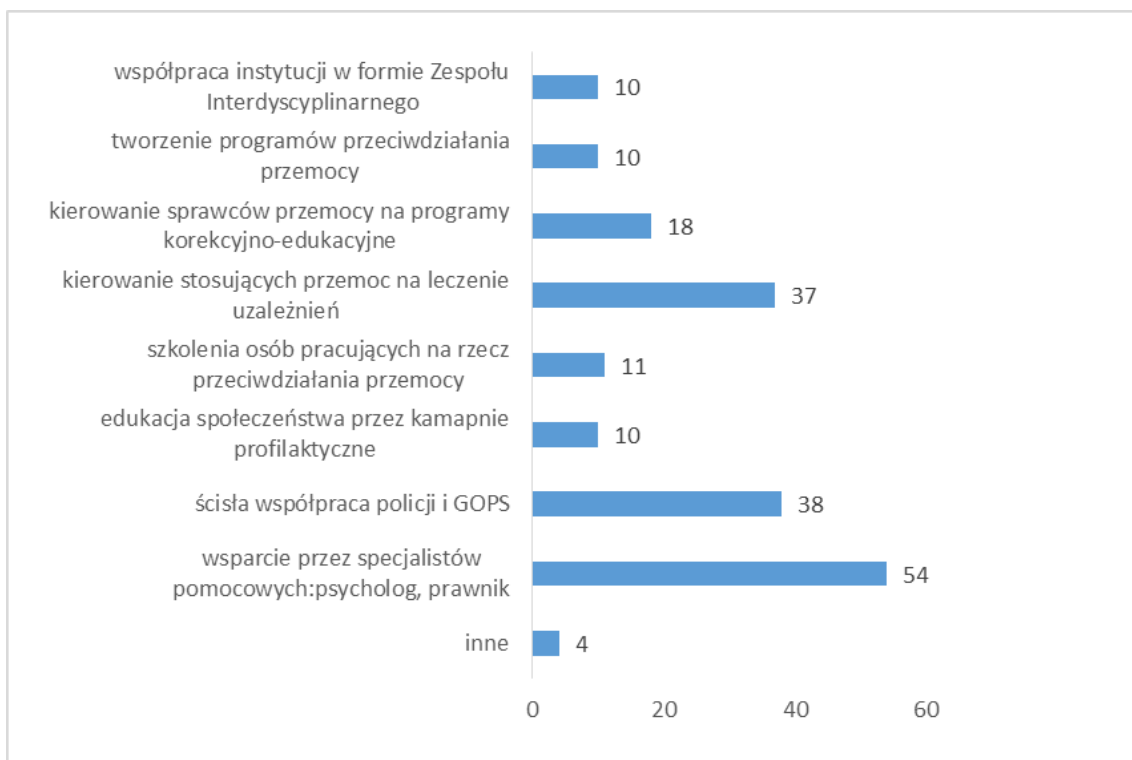
Większość ankietowanych zna lub słyszała o rodzinach zamieszkujących w gminie Stężycyca dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej (64%), to dużo zważywszy na fakt, iż znęcanie się nad osobą najbliższą jako przestępstwem ściganym z urzędu. Jednak 36 % badanych nie zna bądź nie słyszało o takich rodzinach/osobach.

Wykres nr 28: Jakie są Pana/Pani zdaniem najczęstsze przyczyny występowania przemocy domowej w gminie Stężycyca?

Jako główne przyczyny występowania zjawiska przemocy domowej ankietowani respondenci zidentyfikowali alkoholizm – aż 58 osób, środki odurzające – 31 osób i inne uzależnienia - 22 osoby. Problemy emocjonalne i pochodzenie z domu w którym występowała przemoc jest wskazywane w następnej kolejności jako przyczyny przemocy domowej.

Wykres nr 29: Jakie działania na terenie gminy Stężycyca należy Pana/Pani zdaniem podjąć na rzecz rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej?

W celu przezwyciężenia negatywnych skutków i niwelowania przyczyn występowania przemocy domowej należy w ocenie badanych : zatrudnić specjalistów, np. psychologów, prawników (39%), zwiększyć zakres współpracy z Policją (17%), współpracy z instytucjami i jednostkami na rzecz przeciwdziałania przemocy w formie zespołu interdyscyplinarnego, zapewnić dostęp do szkoleń osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również kontynuować i realizować program przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.3 ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest analiza SWOT. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją.

Analiza SWOT została opracowana przez zespół powołany do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Stężycza na podstawie ankiet zawierających pytania otwarte do mieszkańców gminy czyli przyszłych adresatów Strategii oraz podczas spotkania seniorów w Klubie.

Analizę SWOT dla Gminy Stężycza przedstawia poniższa tabela:

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobre położenie geograficzne gminy	1. Brak odpowiedniego i wystarczającego zaplecza sportowego
2. Dbłość o estetykę miejscowości	2. Utrudniona komunikacja publiczna pomiędzy niektórymi miejscowościami
3. Praca blisko miejsca zamieszkania	3. Utrudniony dostęp do specjalistów lekarskich i brak rehabilitacji
4. Walory turystyczne i klimatyczne, czyste powietrze	4. Mała ilość ofert spędzania wolnego czasu dla osób starszych,
5. Szeroko rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna na terenie gminy (kluby sportowe, szkoła tańca, żeglarstwo).	5. Słabe kompetencje wychowawcze wśród rodziców
6. Działalność organizacji pozarządowych oraz wsparcie gminy dla nich poprzez pomieszczenia i dofinansowanie (fundacje, stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich)	6. Brak toalet publicznych i ławek przy ulicach
7. Inwestowanie przez samorząd w rozwój dzieci i młodzieży (place zabaw, sale gimnastyczne, rozbudowy szkół, zajęcia kulturalne i sportowe)	7. Niszczenie mienia, wandalizm i niekontrolowane spotkania grupki młodzieży
8. Współdziałanie ze sobą instytucji i	8. Brak mieszkań dla osób doznających nagłych zdarzeń kłóskowo - żywiolowych

<p>organizacji pozarządowych</p> <p>9. Wielofunkcyjne instytucje np. biblioteka z kinem</p> <p>10. Istniejąca sieć jednostek pomocy: GOPS, , Klub seniora, domy pomocy społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, spółdzielnia, ośrodek rehabilitacyjno wychowawczy</p> <p>11. Szeroko rozwinięta oferta turystyczna na terenie gminy.</p> <p>12. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na infrastrukturę i działania</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Rozwój wszystkich miejscowości i szans na pracę lokalnie</p> <p>2. Nowoczesna i rozwijająca się infrastruktura</p> <p>3. Bliskość miast</p> <p>4. Dobre warunki do aktywności fizycznej i odpoczynku</p> <p>5. Możliwość dofinansowań dla organizacji pozarządowych</p> <p>6. Szkoła Mistrzostwa Sportowego szansą na rozwój dzieci i młodzieży</p>	<p>1. Niszczenie mienia wspólnego</p> <p>2. Wzrastająca ilość Niebieskich Kart</p> <p>3. Brak poczucia odpowiedzialności rodziców za swoje dzieci i ich słaba edukacja</p> <p>4. Mała świadomość społeczeństwa na temat przemocy</p> <p>5. Niska świadomość rodziców dotycząca uzależnień ich dzieci i skutków</p> <p>6. Niekontrolowane spotkania grup młodzieży</p> <p>7. Nieuchronnie starzejące się społeczeństwo</p> <p>8. Łatwy dostęp do środków odurzających</p> <p>9. Zwiększona ilość dzieci potrzebujących pomocy psychologa</p>

	10. Niewystarczające wsparcie specjalistyczne dla osób z problemami psychicznymi
--	--

W trakcie prac nad budowaniem i opracowywaniem strategii rozwiązywania problemów społecznych wyłoniły się trzy najważniejsze do rozwiązania społeczne kwestie problemowe:

1. Problem uzależnień oraz przemocy.
2. Sytuacja osób starszych i długotrwale chorych.
3. Rodziny z niskimi kompetencjami wychowawczymi z dziećmi wymagającymi pomocy specjalistycznej.

Rozdział 4. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STĘŻYCA NA LATA 2023-2029

4.1 MISJA I PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Misją Gminy Stężyca na lata 2023-2029 jest:

GMINA STĘŻYCA – MIEJSCE ZAPEWNIAJĄCE ROZWÓJ SPOŁECZNY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW GMINY ORAZ WSPARCIE W TRUDNYCH SYTUACJACH ŻYCIOWYCH

W wyniku realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych prognozuje się następujące rezultaty:

1. Skuteczne przeciwdziałanie w zakresie uzależnień i przemocy spowoduje dalszy wzrost świadomości i zmniejszenie ryzyka zachowań nieakceptowanych w społeczeństwie.
2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w zakresie przemocy i uzależnień w rodzinach pozwoli na skuteczniejszą i skoordynowaną pomoc.
3. Wzrost aktywności społecznej oraz większe bezpieczeństwo osób starszych.
4. Rozwój systemowych rozwiązań w zakresie pomocy starszym mieszkańcom gminy.
5. Wzmocnienie funkcjonowania rodzin z dziećmi i młodzieżą pozwoli na skuteczniejsze i samodzielne rozwiązywanie problemów rodziny w trudnych sytuacjach.
6. Rozwój działań i zaplecza sportowo – kulturalnego celem zagospodarowania czasu dzieci i młodzieży jako profilaktykę prozdrowotną i anty uzależnieniową.

4.2 CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Najistotniejszymi celami strategicznymi w gminie Stężyca na kolejne lata są:

1. Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz negatywnym skutkom uzależnień
2. Rozwój polityki senioralnej
3. Wspieranie rodzin w prawidłowym rozwoju i wychowaniu dzieci

Cel strategiczny nr 1

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz negatywnym skutkom uzależnień

Kierunki działań	Wskaźniki dla założonych działań
1. Tworzenie lokalnych standardów z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz profilaktyki uzależnień	-Liczba programów przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar – min. 1 -liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych-min.100 -liczba programów profilaktycznych przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii - min.2
2. Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie oraz uzależnionych	-Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego-min.90 -liczba przeszkolonych przedstawicieli instytucji realizujących zadania na obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i osób działających na rzecz przeciwdziałania osób uzależnionych –min.10 - liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych – min. 40
3. Podniesienie świadomości wśród społeczeństwa w zakresie skutków spożycia alkoholu i innych używek	-Ilość przeprowadzonych spotkań (Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)-min.20 - ilość lokalnych projektów służących profilaktyce społecznej na temat uzależnień, w tym cyberuzależnień - min.5
4. Wspieranie leczenia i terapii osób uzależnionych oraz stosujących przemoc	- ilość skierowań na programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy – min. 10 - ilość wydanych skierowań na terapię leczenia uzależnienia od alkoholu – min. 20 - ilość mieszkańców gminy korzystająca z placówek leczenia uzależnień od narkotyków i środków odurzających– min. 6

Realizatorzy

Zespół Interdyscyplinarny
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy
Posterunek Policji w Stężycy
Placówki oświatowe gminy Stężycy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy
Zakłady Opieki Zdrowotnej z terenu gminy Stężycy
Organizacje pozarządowe z terenu gminy Stężycy

Cel strategiczny nr 2**Rozwój polityki senioralnej**

Kierunki działań	Wskaźniki dla założonych działań
1. Rozwój lokalnego systemu pomocy i wspierania starszych mieszkańców gminy	- ilość lokalnych programów wspierania osób starszych – min. 1
2. Tworzenie warunków do organizacji różnorodnych form aktywności osób starszych poprzez organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych, mających na celu integrację, podtrzymywanie samodzielności i jak najdłuższej aktywności	- ilość Klubów Seniora – min. 3 - ilość spotkań cyklicznych senioralnych, konferencji dla seniorów, zorganizowanych wyjazdów – min. 50
3. Zapewnienie wsparcia w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych	-liczba świadczonych usług specjalistycznych, sąsiedzkich i opiekuńczych - min.30 -liczba porozumień międzygminnych na zapewnienie dziennych usług w Środowiskowym Domu Samopomocy–min. 4
4. Wspieranie rodzin w opiece nad starszymi i niepełnosprawnymi członkami rodzin	- ilość świadczonych usług w formie teleopieki, opasek bezpieczeństwa – min. 35 - ilość osób korzystająca z „Opieki Wytchnieniowej” – min 10

Realizatorzy działań

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy
Urząd Gminy Stężycy
Sołectwa gminy Stężycy
Zakłady opieki zdrowotnej z terenu gminy Stężycy
Organizacje pozarządowe
Domy Pomocy Społecznej na terenie gminy Stężycy
Środowiskowy Dom Samopomocy w Stężycy

Cel strategiczny nr 3**Wspieranie rodzin w prawidłowym rozwoju i wychowaniu dzieci**

Kierunki działań	Wskaźniki dla założonych działań
1.Tworzenie lokalnych ram pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia w wychowaniu	-liczba programów i innych kampanii o zasięgu lokalnym-min.2
2.Zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego	- Liczba konsultacji psychologicznych – min. 80
3. Rozwój zajęć sportowych, artystycznych, tanecznych, wokalnych i innych wspierających dzieci i młodzież w aktywnym i twórczym spędzaniu wolnego czasu	- Liczba placówek zapewniających zajęcia pozalekcyjne –min.6, - ilość dzieci korzystających z zajęć artystycznych, sportowych i innych - min.150
4.Zapewnienie wsparcia w opiece nad dziećmi z trudnościami i chorobami	- Liczba rodzin objętych asystenturą rodziny –min. 7 - liczba rodzin objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi – min. 30
5.Wspieranie innowacyjnych form edukacji rodziców	-liczba inicjatyw edukacyjnych dla rodziców np. Szkoła dla Rodziców, rodziny wspierające- min.2

Realizatorzy działań

Urząd Gminy w Stężycy
Placówki oświatowe gminy Stężycy
Posterunek Policji w Stężycy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy
Sołectwa gminy Stężycy

Wszystkie cele założone w powyższym dokumencie są ze sobą ściśle powiązane i wymagają odpowiedniego wdrożenia, ponieważ odnoszą się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Stężycza, w szczególności mają za zadanie zapewnić wsparcie w trudnych sytuacjach rodzinom i przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Wszelkie planowane kierunki działań są odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby osób i ich rodzin. Gmina stawia na promowanie szeroko rozwiniętych działań już istniejących, profilaktykę, a także współpracę i współdziałanie lokalnych instytucji oraz organizacji przy rozwiązywaniu problemów społecznych i lokalnych.

4. 3 MONITORING I EWALUACJA

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Stężycza umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnych rozwiązań mających na celu poprzez poprawę sytuacji życiowej mieszkańców gminy Stężycza w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów. Strategia stanowi dokument, który charakteryzuje działania publicznych i niepublicznych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków służących zaspokajaniu potrzeb indywidualnych i społecznych mieszkańców gminy Stężycza.

Poszczególne przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii będą monitorowane przez poszczególnych realizatorów. Monitoring polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz ewentualnych modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych. Realizacja zadań założonych w strategii będzie monitorowana przez Zespół ds. wdrażania Strategii, złożony z pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który z mocy prawa jest zobowiązany do koordynacji realizacji Strategii. Zadaniem Zespołu będzie obserwowanie postępów oraz sposobu realizacji celów i ewentualne korygowanie strategii do warunków i zachodzących zmian.

Działania lokalne na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Stężycza zawarte w przygotowanej Strategii nie są zamknięte. Wiele z tych działań może wykraczać poza katalog celów przedstawiony w niniejszym dokumencie. Istotne jest to, aby spójna

i kompleksowa polityka społeczna Gminy Stężycza przyczyniała się do wzrostu jakości życia mieszkańców, a tym samym rozwoju społecznego i ekonomicznego gminy.

4.4 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja celów strategii finansowana będzie z następujących źródeł:

- środki z budżetu państwa,
- środki własne pochodzące z budżetu gminy Stężycza,
- środki unijne,
- środki organizacji pozarządowych i inne.

Uzasadnienie

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.). Dokument charakteryzuje w szczególności kierunki działań i wzorców dla publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stężycza stanowi ponadto materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów lokalnych pomocy społecznej. W pracach nad Strategią uczestniczyli specjaliści i przedstawiciele środowisk pomocy społecznej, edukacji, policji, administracji samorządowej i organizacji pozarządowych z uwagi na złożoność potrzeb i problemów społecznych.